

IDEJU PŪZNIS

Metodisko izstrādņu krājums
pirmsskolas skolotājiem

Jana Grava, Svetlana Ušča (red). *Ideju pūznis* : metodisko izstrādņu krājums pirmsskolas skolotājiem. 2024 (2), 118 lpp.

Autori: Līva Dzene, Daiga Dziļuma, Anete Jansone, Sintija Karazina, Ina Lodziņa, Elvita Melngaile, Laura Priede, Svetlana Šilova, Iluta Tarune, Ilga Uzulnika, Daiga Viša-Pumpura

Redaktore: Jana Grava, Svetlana Ušča

Tehniskā redaktore: Ginta Šneidera

Vāka dizains: Zaiga Pettere

Krājums tapis Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas (RTA) un Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas akadēmijas (RTU LA) sadarbības rezultātā, tā mērķis ir veicināt studentu iesaisti metodisko materiālu izstrādē un popularizēšanā. Krājumā apkopoti studējošo izstrādātie metodiskie materiāli pirmsskolai, kas var noderēt gan topošajiem, gan esošajiem pirmsskolas skolotājiem idejai un praktiskajam darbam.

Rekomendējusi publicēšanai RTA Izglītības, valodas un dizaina fakultātes Dome 2024. gada 25. novembrī un RTU LA Dome 2024. gada 12. novembrī.

© RTA, 2024

© RTU LA, 2024

© Autoru kolektīvs, 2024

Online ISSN 2592-9976

SATURS

METODISKIE MATERIĀLI UN BĒRNU ATTĪSTĪBAS IZPĒTES INSTRUMENTI

2

Laura Priede

METODISKAIS MATERIĀLS CAURVIJU PRASMJU PILNVEIDEI
PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS 3. POSMĀ

7

Aneta Jansone

VIDEO ANIMĀCIJU MUZIKĀLĀS DARBNĪCAS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS
MĀCĪBU JOMU SATURA APGUVĒ

10

Daiga Dziļuma

MUZIKĀLĀS ROTAĻDARBĪBAS BĒRNU SOCIĀLO PRASMJU APGUVĒI

14

Sintija Karazina

PASAKAS MATEMĀTISKO PRIEKŠSTATU UN JĒDZIENU APGUVĒI
PIRMSSKOLĀ

17

Ina Lodziņa

PIRKSTIŅROTAĻU KOMPLEKTS 2–3 GADUS VECU BĒRNU RUNAS
ATTĪSTĪBAI

41

Svetlana Šilova

METODISKAIS MATERIĀLS 3–4 GADUS VECU BĒRNU FIZISKĀ
LĪDZSVARA ATTĪSTĪBAI

54

Iluta Tarune, Ilga Uzulnīka

METODISKAIS MATERIĀLS “LAIKS TĒJAI”

ROTAĻNODARBĪBU TEMATISKIE PLĀNOJUMI

97

Elvita Melngaile, Daiga Viša-Pumpura

TEMATA “PIE MUMS LATVIJĀ” MĒNEŠA PLĀNOJUMS IEKĻAUJOŠĀ VIDĒ

108

Līva Dzene

TEMATA “ATKRITUMI” APGUVĒI PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS 3. POSMĀ

METODISKAIS MATERIĀLS CAURVIJU PRASMJU PILNVEIDEI PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS 3. POSMĀ

Laura Priede

Rīgas Tehniskās Universitātes Liepājas akadēmija

Mērķis: veicināt pirmsskolas izglītības 3. posma bērnu caurviju prasmju apguvi starpdisciplinārā mācību procesā, pielietojot metodisko materiālu un lego konstruēšanu.

Apraksts

Praktiskajā darbā aprobēts metodiskais materiāls ir daudzfunkcionāls didaktisks materiāls, lai īstenotu sasniedzamos rezultātus pirmsskolas izglītības 3. posma mācību jomu satura un caurviju prasmju apgūvē. Metodiskais materiāls sākotnēji publicēts žurnālā “Pirmsskolā” (“Domā, meklē, saliec!”, 2023. gada marta numurā). Maģistra darba ietvaros metodiskais materiāls, atbilstoši Valsts Izglītības un satura centra izstrādātām vadlīnijām, tika papildināts ar izvirzītiem sasniedzamajiem rezultātiem mācību jomās un caurviju prasmju (1. tabula. Sasniedzamie rezultāti (SR) mācību jomas satura un caurviju prasmju apgūvē).

Metodiskais materiāls (1. attēls. Diferencētās kartes skolotājam un bērniem) sastāv no divu veidu diferencētām kartēm, aptverot septiņas pirmsskolas izglītības mācību jomas:

- 1) diferencētās kartes skolotājam ar norādītu jomu, tematu jomā un sasniedzamo rezultātu (SR);
- 2) diferencētās kartes bērnam, kas ir numurētas atbilstīgi skolotāja kartēm, ar nosauktu veicamo uzdevumu.

Ērtākai materiāla izmantošanai katrai mācību jomai piešķirta atšķirīga krāsa: matemātikas – zaļa, dabaszinātņu – zila, valodu – dzeltena, kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā – sarkana, sociālā un pilsoniskā – pelēka, tehnoloģiju – oranža, veselības un fiziskās aktivitātes – violeta.

Ieteikumi metodiskā materiāla izmantošanā

Jēgpilni organizētās lego konstruēšanas nodarbībās iespējams pilnveidot mācību satura un caurviju prasmju apguvi, kā arī attīstīt bērnu pašregulāciju (Robson, 2010), īslaicīgo atmiņu (Gathercole & Alloway, 2008), ilglaicīgo atmiņu (Eysenck & Keane, 2015), kognitīvās prasmes, kas saistītas ar uzmanības noturību un koncentrēšanos (Subbotsky, Hysted, & Jones, 2010), iztēli (Stokes, 2014), kā arī savas darbības strukturēšana un organizēšana (Baer, 2011).

Pielietojot metodisko materiālu “Domā, meklē, saliec!” mācību jomu satura un caurviju prasmju apguves integrēšanai pirmsskolas mācību procesā, nozīmīgi ir:

- 1) mērķtiecīga rotaļnodarbību plānošana;
- 2) pēctecības un sistemātiskuma principu ievērošana;
- 3) piemērotas mācību vides izveide,
- 4) bērnu darbības mērķtiecīga novērošana un iegūto datu monitorēšana,
- 5) parauga demonstrēšana nepieciešamības gadījumā,
- 6) bērnu iedrošināšana un atbalstīšana.

Sasniedzamie rezultāti (SR) mācību jomas satura un caurviju prasmju apguvē

	Joma	SR mācību jomā. Uzdevums	Caurviju prasme	SR caurviju prasmju apguvē
Dz1	Valodu	Zina vārdu pretējās nozīmes. (<i>Saliec vārdu ar pretēju nozīmi vārdam melns!</i>)	Digitālā	Izvērtē dažādas iespējas, kā noskaidrot atbildi un ar pieaugušā atbalstu ievēro drošus digitālo ierīču lietošanas noteikumus noskaidrojot to.
Dz2	Valodu	Zina divskaņus (<i>Saliec divskani no dzelteniem lego!</i>)	Digitālā	Izvērtē dažādas iespējas, kā noskaidrot atbildi un ar pieaugušā atbalstu ievēro drošus digitālo ierīču lietošanas noteikumus noskaidrojot atbildi.
Za1	Matemātika	Prot skaitīt apjomā līdz 10. (<i>Saliec torni no 6+3 lego!</i>)	Sadarbība	Prot darboties pāri vai grupā, uzklaust, vienoties un veikt kopīgu darbu uzdevuma izpildē.
Za2	Matemātika	Zina, kas ir riņķis. (<i>Paņem sauju lego, saliec no tiem riņķi!</i>)	Pilsoniskā līdzdalība	Darbojas grupā, pieklājīgi un ieinteresēti noskaidro citu idejas, vienojas un sadala pienākumus. Ievēro kopēji apspriestos noteikumus.
P1	Sociālā un pilsoniskā	Atpazīst emocijas-prieks, bēdas. (<i>Saliec priecīgu un bēdīgu seju!</i>)	Pašvadīta mācīšanās	Reflektē par savām izjūtām un plāno emociju attēlošanas veidu, lai veiktu uzdevumu. Novērtē rezultātu, saistot to ar savu pieredzi
P2	Sociālā un pilsoniskā	Prot sadarboties veicot konkrētu uzdevumu. (<i>Uzaicini draugu salikt labirintu! Atrodiet ceļu kopā!</i>)	Sadarbība	Prot darboties pāri vai grupā, uzklaust vienoties un veikt kopīgu darbu, darbojas pats un ļauj to darīt citam. Prot gaidīt savu kārtu.
Zi1	Dabaszinātņu	Zina, ka varavīksne ir dabas parādība. (<i>Saliec dabas parādību, kura debesīs ir viskrāsainākā!</i>)	Kritiskā domāšana, problēmrisināšana	Salīdzina debess ķermeņus (salīdzina ar iepriekš apgūtā, salīdzina ar citu viedokļiem, ar pamatojumu izvēlas savu variantu. Veic uzdevumu līdz galam
Zi2	Dabaszinātņu	Zina, ka saule ir zvaigzne. (<i>Saliec lielāko zvaigzni!</i>)	Kritiskā domāšana, problēmrisināšana	Prot salīdzināt debess ķermeņus no iepriekš apgūtā, salīdzina ar citu viedokļiem, ar pamatojumu izvēlas savu variantu. Veic uzdevumu līdz galam.
V1	Veselības un fiziskās aktivitātes	Atpazīst veselīgus augļus. (<i>Saliec veselīgu augli!</i>)	Kritiskā domāšana, problēmrisināšana	Prot izvērtēt un noteikt veselīgu augli pēc iepriekšējām zināšanām un salīdzina ar citu viedokļiem, ar pamatojumu izvēlas savu variantu. Veic uzdevumu līdz galam.
V2	Veselības un fiziskās aktivitātes	Zina pirmās neatliekamās palīdzības telefona numuru. (<i>Saliec numuru, kur zvanīt ārkārtas gadījumā!</i>)	Digitālā	Izvērtē dažādas iespējas, kā noskaidrot atbildi un izvēlas situācijai piemērotāko. Ar pieaugušā atbalstu ievēro drošus digitālo ierīču lietošanas noteikumus.

Metodiskais materiāls caurviju prasmju pilnveidei pirmsskolas izglītības 3. posmā

Laura PRIEDE

O1	Tehnoloģiju	Prot savienot priekšmetus un detaļas. Mācās prognozēt. (<i>Saliec laivu! Pārbaudi, vai tā peld vai grimst!</i>)	Pašvadīta mācīšanās	Plāno darbības soļus un seko uzdevuma izpildes gaitai, prognozē rezultātu un novērtē to.
O2	Tehnoloģiju	Mācās tīt dziju, zina tās īpašības. (<i>Saliec torni no 4 lego. Ietin to dzijā!</i>)	Jaunrade un uzņēmējspēja	Rada idejas par lego kluču savienošanu ar dziju, prot tās īstenot.
S1	Kultūras un pašizpaušmes mākslā	Zina latviskos simbolus. (<i>Saliec Laimas zīmi!</i>)	Pilsoniskā līdzdalība	Darbojas grupā, pieklājīgi un ieinteresēti noskaidro citu idejas, vienojas un sadala pienākumus. Ievēro kopēji apspriestos noteikumus.
S2	Kultūras un pašizpaušmes mākslā	Zina pasakas, prot raksturot pasaku varoņus. (<i>Saliec mīļāko pasakas varoni!</i>)	Jaunrade un uzņēmējspēja	Īsteno idejas, saliekot savu mīļāko pasakas varoni.

METODISKAIS MATERIĀLS

Temats: Latvija Posms: 3
Joma: kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā
SR: zina latviskos simbolus 1

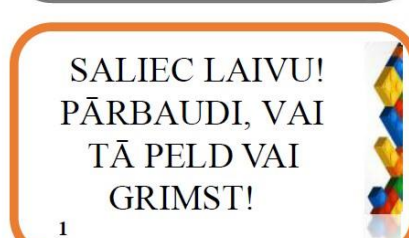
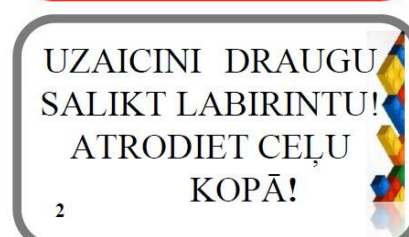
Temats: pasakas Posms: 3
Joma: kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā
SR: zina pasakas, prot raksturot pasaku varoņus 2

Temats: emocijas Posms: 3
Joma: sociālā un pilsoniskā
SR: atpazīst emocijas - prieks, bēdas 1

Temats: sadarbšanās Posms: 3
Joma: sociālā un pilsoniskā
SR: prot sadarboties veicot konkrētu uzdevumu 2

Temats: materiāli un to īpašības Posms: 3
Joma: tehnoloģiju
SR: prot savienot priekšmetus un detaļas, Mācās prognozēt 1

Temats: materiāli un to īpašības Posms: 3
Joma: tehnoloģiju
SR: mācās tīt dziju, izpēta tās īpašības 2

Metodiskais materiāls caurviju prasmju pilnveidei pirmsskolas izglītības 3. posmā

Laura PRIEDE

<p>Temats: saskaitīšana Posms: 3 Joma: matemātika SR: Prot saskaitīt skaitļus apjomā līdz 10</p>	<p>1 SALIEC TORNI NO 6+3 LEGO!</p>	<p>2 PAŅEM SAUJU LEGO! SALIEC NO TIEM RIŅĶI!</p>
<p>Temats: figūras Posms: 3 Joma: matemātika SR: prot izmantot nosacīto mēru zina riņķa īpašības</p>	<p>1 SALIEC DABAS PARĀDĪBU, KURA DEBESĪS IR VISKRĀSAINĀKĀ!</p>	<p>2 SALIEC LIELĀKO ZVAIGZNI!</p>
<p>Temats: dabas parādības Posms: 3 Joma: dabaszinātņu SR: zina, ka varavīksne ir dabas parādība</p>	<p>1 SALIEC VĀRDU AR PRETĒJU NOZĪMI VĀRDAM - MELNS!</p>	<p>2 SALIEC DIVSKANI NO DZELTENIEM LEGO!</p>
<p>Temats: kosmoss Posms: 3 Joma: dabaszinātņu SR: zina, ka saule ir zvaigzne.</p>	<p>1 SALIEC VĀRDU AR PRETĒJU NOZĪMI VĀRDAM - MELNS!</p>	<p>2 SALIEC DIVSKANI NO DZELTENIEM LEGO!</p>
<p>Temats: pretstati Posms: 3 Joma: valodas SR: zina vārdu pretējās nozīmes</p>	<p>1 SALIEC VĀRDU AR PRETĒJU NOZĪMI VĀRDAM - MELNS!</p>	<p>2 SALIEC DIVSKANI NO DZELTENIEM LEGO!</p>
<p>Temats: divskaņi Posms: 3 Joma: valodas SR: zina divskaņus</p>	<p>1 SALIEC VĀRDU AR PRETĒJU NOZĪMI VĀRDAM - MELNS!</p>	<p>2 SALIEC DIVSKANI NO DZELTENIEM LEGO!</p>
<p>Temats: veselīgs uzturs Posms: 3 Joma: veselības un fiziskās aktivitātes SR: atpazīst veselīgu augļus</p>	<p>1 SALIEC VESELĪGU AUGLI!</p>	<p>2 SALIEC NUMURU, KUR ZVANĪSI ĀRKĀRTAS GADĪJUMĀ!</p>
<p>Temats: drošība Posms: 3 Joma: veselības un fiziskās aktivitātes SR: zina pirmās neatliekamās palīdzības telefona numuru</p>	<p>1 SALIEC VESELĪGU AUGLI!</p>	<p>2 SALIEC NUMURU, KUR ZVANĪSI ĀRKĀRTAS GADĪJUMĀ!</p>

1. attēls. Diferencētās kartes skolotājam un bērniem

Izmantotā literatūra

- Baer, J. (2011). *Domain specificity and the limits of creativity theory*. Journal of Creativity Research, 22 (4), 287-297. <https://www.rider.edu/sites/default/files/2024-05/Domains%26Theory.pdf>
- Gathercole, S. E., & Alloway, T. P. (2008). *Working memory and classroom learning: A practical guide for teachers*. In *Education*, 3(2), 2-11. file:///C:/Users/User/Downloads/Working_memory_and_classroom_learning.pdf
- Eysenck, M. W. & Keane, M. T. (2015). *Cognitive Psychology: A Student's Handbook*. Psychology Press. <https://perpus.univpancasila.ac.id/repository/EBUPT200590.pdf>

Metodiskais materiāls caurviju prasību pilnveidei pirmsskolas izglītības 3. posmā

Laura PRIEDE

- Robinson, K. (2001). *Out of Our Minds: Learning to be Creative*. Wiley.
file:///C:/Users/User/Downloads/Out_of_our_minds_Sir_Ken_Robinson.pdf
- Oliņa, Z., Miesniece, A., Caurviju prasmes pirmsskolā. Metodiskais līdzeklis pirmsskolas skolotājiem. Rīga: Valsts izglītības un saturs centra / ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/1/002 Kompetenču pieeja mācību saturā.
- Skola 2030., Caurviju prasmes. (2019). <https://www.skola2030.lv/lv/macibu-saturs/merki-skolenam/caurviju-prasmes>
- Skola 2030, Valsts izglītības saturs centra. ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/1/002 Kompetenču pieeja mācību saturā. <https://mape.gov.lv/catalog/materials/1F6E6155-9FAF-4B29-A41D-A3AF9A965B4F/view>
- Stokes, D. (2014). *The role of creativity in Lego construction play: Fostering children's imagination and creativity*. *Creativity Research Journal*, 26 (4), 409-416.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1070372.pdf>
- Subbotsky, E., Hysted, C. & Jones, N. (2010). Watching films with manipulative toys reduces creativity. *Journal of Creative Behavior*, 44 (2), 89-106.
https://www.researchgate.net/publication/47716734_Watching_Films_with_Magical_Content_Facilitates_Creativity_in_Children

VIDEO ANIMĀCIJU MUZIKĀLĀS DARBNĪCAS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS MĀCĪBU JOMU SATURA APGUVĒ

Aneta Jansone

Rīgas Tehniskās Universitātes Liepājas akadēmija

Mērķis: piedāvāt iespēju pirmsskolas pedagogiem dažādot mācību paņēmienus pirmsskolas izglītības mācību jomu satura apgūvē, izmantojot video animāciju, muzikālās darbnīcas.

Piedāvātās muzikālās darbnīcas izstrādātas Valodas mācību jomas un Pašizpaušmes un kultūras izpratnes mācību jomas apgūvē. Mainot un pielāgojot citu mācību jomu satura elementus, iespējams mainīt muzikālās darbnīcas norisi (atbilstoši sasniedzamajam mācību rezultātam).

1. Muzikālā darbnīca “Dziedi kopā ar sunīti BINGO”

Lai demonstrētu video animāciju, nepieciešamas skenēt QR kodu.
Video animācijas autors: A. Jansone, mūzikas autors: V. Vītola.

1. tabula

Muzikālā darbnīca “Dziedi kopā ar sunīti BINGO”

Muzikālās darbnīcas “Dziedi kopā ar sunīti BINGO” norise	
Ievada daļa Video animāciju, demonstrācija, akcentējot vārdu “BINGO”.	1) Pedagoģs īpaši akcentē vārda “BINGO” burtus, mudinot bērnu tos skaidri izrunāt. 2) Pedagoģs demonstrē dziedājuma saskaņošanu ar kustību - skaņu žestiem: plaukstu plaukšķināšanu, atbilstoši burtiem B, I, N, G, O. 3) Pedagoģs rosina bērniem sekot līdzī animētajam dziesmas video, attiecīgi izmantot kustību- skaņu žestu pēc katra “pazudušā” burta video animācijā.

Video animāciju muzikālās darbnīcas pirmsskolas izglītības mācību jomu saturā apguvē

Aneta JANSONE

<p>Galvenā daļa Kustību-skaņu žestu izmantošana, atbilstoši animētajā video un pedagoga demonstrētajiem nosacījumiem.</p>	<p>1) Pedagoģs piedāvā bērniem aizstāt katru burtu ar noteiktu kustību- skaņu žestu. 2) Atbilstoši animētajam video, bērni “pazudušo” burtu aizstāj ar noteiktu kustību- skaņu žestu.</p> <p>B – sasit plaukostas, I – piesitieni pa stilbiem, N – piesitiens pa grīdu ar kāju, G – piesitieni pa pleciem, O – knipja lietošana.</p>
<p>Nobeiguma daļa Kustību-skaņu žestu un burtu skaņojuma pašizvērtējums.</p>	<p>1) Pedagoģs aicina bērnus nodemonstrēt, kādus kustību - skaņu žestus ir apguvuši. 2) Bērni demonstrē skaņu žestus, kuru saskaņošana ar atbilstošu burtu sagādāja grūtības un kuras izdevās veiksmīgi. 3) Pedagoģs uzklausa bērnu ieteikumus: ar kādiem kustību – skaņu žestiem varētu aizvietot animētajā video noteiktos; kādus kustību – skaņu žests būtu žests piemērojams bērna vārda burtiem.</p>

2. Muzikālā darbnīca “Ritmi ar dažādiem mūzikas instrumentiem”

Lai demonstrētu video animāciju, nepieciešamas skenēt QR kodu.

Video animācijas autors: A. Jansone, mūzikas autors: S. Pizzicato.

2. tabula

Muzikālā darbnīca “Ritmi ar dažādiem mūzikas instrumentiem”

<p>Muzikālās darbnīcas “Ritmi ar dažādiem mūzikas instrumentiem” norise</p>	
<p>Ievada daļa Krāsu komandu izveidi. Video animācijas demonstrācija.</p>	<p>1) Bērniem tiek piedāvāts izvēlēties vai izlozēt vienu no trīs piedāvātajiem krāsu lakatiem (zils, balts, sarkans), apsienot to ap kaklu vai roku; 2) Trīs veidu sitamie mūzikas instrumenti ir ievietoti lakatiem atbilstošu krāsu grozos, Zilas krāsas grozs - tamburīni;</p>

Video animāciju muzikālās darbnīcas pirmsskolas izglītības mācību jomu satura apguvē

Aneta JANSONE

	<p>Baltas krāsas grozs - trijstūri; Sarkanās krāsas grozs - ritma kociņi 3) Atbilstoši lakata krāsai, bērni paņem sitamo mūzikas instrumentu, kas ir attiecīgas krāsas grozā; 4) Bērni izveido trīs krāsu komandas.</p>
<p>Galvenā daļa Sitamo mūzikas instrumentu demonstrēšana atbilstoši animētajā video akcentētajai krāsai.</p>	<p>1)Pedagogs rosina bērnus sekot līdzī animētā video redzamajam kukaiņa (bites) lidojumam, lai attiecīgi pēc zieda krāsas spētu ritmizēt sitamo mūzikas instrumentu. 2) Atbilstoši animētā video akcentētajai krāsai, bērni uzsāk ritmizēt sitamo mūzikas instrumentu līdz tiek akcentēta cita krāsa (cits variants - turpina ritmizēt kopējā orķestrī).</p>
<p>Nobeiguma daļa Sitamo mūzikas instrumentu skanējuma izvērtējums.</p>	<p>Skolotāja aicina bērnus dalīties ar savām emocijām, raksturot situācijas, kas sagājušas grūtības vai prieku Pedagogs aicina bērnus novērtēt sitamo mūzikas instrumenta skanējuma atbilstību krāsai, kā arī sitamo mūzikas instrumentu kopējo skanējumu orķestrī.</p>

MUZIKĀLĀS ROTAĻDARBĪBAS BĒRNU SOCIĀLO PRASMJU APGUEVI

Daiga Dziļuma

Rīgas Tehniskā Universitāte Liepājas akadēmija

Mērķis: izveidot muzikālās rotaļdarbības bērnu sociālo prasmju apguvei pirmsskolā un izstrādāt bērnu iesaistes novērošanas kritēriju un rādītājus.

Muzikālo rotaļdarbību apraksti

1. “Esam draugi” – ritma rotaļa ar dziedāšanu un skanošajiem ķermeņa žestiem.

Visi bērni sēž puslokā un kopā dzied (*ritmiski sit pārmaiņus plaukstas vienu pret otru un abas pret augšstilbu priekšējo daļu*):

Esam draugi visi mēs,

Gribam kāpēcīšiem (*grupas nosaukums*) teikt: Labrīt!

Esam draugi visi mēs.

Skolotāja dzied, bērni ieklausās, kura bērna vārds tiek dziesmā pieminēts:

Madara Jānim teiks: Labrīt! (*ritmiski sit pārmaiņus plaukstas vienu pret otru un abas plaukstas pret augšstilbu priekšējo daļu*)

Bērni, kuru vārdi tiek pieminēti, izdzied sasveicināšanos:

Madara dzied:

Labrīt, Jāni! (*pavērš skatienu pret Jāni un abi sasit abas plaukstas*)

Jānis atbild, dziedot:

Labrīt, Madara! (*pavērš skatienu pret Jāni un abi sasit abas plaukstas*)

Rotaļas melodija ir improvizēta, rotaļu turpina līdz visi bērni pa pāriem ar dziedājumu ir sasveicinājušies.

Esam draugi visi mēs. Gribam "Kāpēcīšiem" teikt: "Labrīt!"

5
Esam draugi visi mēs. Madara Jānim teiks "Labrīt!"

9
"Lab- -rit, Jā- -ni!" "Lab- -rit, Madara!"

1. attēls. Rotaļas "Esam draugi" melodijas improvizācijas piemērs

2. "Klusuma rotaļa" – klausīšanās, nomierināšanās un atslābināšanās.

Rotaļa veicama pirms kādas aktīvas darbības, piemēram, pirms ģērbšanās pastaigai.

Skolotāja aicina bērnus nogulties uz muguras tā, lai nevienu netraucētu, un aicina uzlikt rokas uz vēdera, aizvērt acis, mierīgi elpot tā, lai "paceļas vēders", vērot savu elpu un klausīties *Koshi* vēja zvana skaņās.

Muzikālās rotaļdarbības bērnu sociālo prasmju apguvei
Daiga Dziļuma

Bērnu uzdevums ir atbrīvot, atslābināt visu ķermeni. Skolotāja, veicinot bērnu izpratni par ķermeņa atslābināšanu, var minēt bērniem saprotamus un humora pilnus apzīmējumus, piemēram, “*lai kājas līdzinās vārītiem makaroniem*”. Turpinot Koshi skanējumu, skolotāja pieiet pie katra bērna, pārbauda, vai viņš ir atslābinājies un klusā balsī mudina doties uz garderobi ģērbties. Skolotāja aicina bērnus to darīt tik klusi, lai citus bērnus netraucētu atslābināties.

3. “Rudens” - muzikāla ritma rotaļa ar skaņu instrumentiem un skanošajiem ķermeņa žestiem, izmantojot muzikogrammu. Avots: Vivaldi svītas “Gadalaiki” fragments un muzikogramma (<https://www.youtube.com/watch?v=d4aMxQcuIRU>).

Nepieciešamie materiāli: ierīce fonogrammas atskaņošanai un ekrāns muzikogrammas demonstrēšanai, skaņu instrumenti.

Skolotāja piedāvā bērniem ritmizēt ar skaņu instrumentiem atbilstoši mūzikas skanējumam un muzikogrammā redzamajām attēlu pulsācijām.

Vispirms bērni noklausās fonogrammu ar skaņdarba “Rudens” fragmenta no A. Vivaldi svītas “Gadalaiki” atskaņojumu un vēro ekrānā redzamo muzikogrammu, kur redzamas zīmētas kļavu lapu, bērza lapu, koku un mākoņu attēlu rindas, kurās attēli secīgi pulsē atbilstoši mūzikas ritmam.

Muzikogrammas attēliem atbilstošie skaņu instrumenti: kļavas lapas – sarkanie šeikeri, bērzu lapas – zaļie šeikeri, koki – ritma kociņi, lietus mākoņi – tamburīns.

Skolotāja aicina bērnus izvēlēties ritma instrumentus, piedāvā secīgi izmēģināt katra instrumenta skanējumu atbilstoši katram muzikogrammas attēlam, pēc tam bērni ieklausās, kā skan visi instrumenti vienlaicīgi.

Tie bērni, kuri nevēlas izmantot instrumentus (vai arī instrumentu kādam nepietiek), tiek aicināti izmantot skanošos ķermeņa žestus (piem., piesist plaukstu pie augšstilbiem) skaņdarba fragmenta pēdējā posmā - tajā laikā, kad redzama visu attēlu pulsācija.

Skolotāja aicina visus bērnus ieklausīties mūzikas skanējumā un gaidīt savu kārtu.

Kad fonogramma tiek atskaņota, bērni ritmizē ar instrumentiem vai ķermeņa žestiem.

Pēc priekšnesuma skolotāja aicina bērnus samainīties ar ritma instrumentiem un piedāvāt instrumentus bērniem, kuriem instrumentu iepriekš nebija.

2. attēls. Muzikogrammas Vivaldi svītas “Gadalaiki” fragments

4. “Viens, divi, trīs” – muzikāla kustību rotaļa ar dziedāšanu (pirkstiņrotaļa)

Rotaļas melodija ir improvizēta. Kāds (skolotāja, vai viens no bērniem) sāk dziedājumu, pārējie pievienojas:

Viens (*atloka rādītājpirkstu*),

Divi (*atloka divus pirkstus - rādītājpirkstu un vidējo pirkstu*),

Ttris (*atloka arī zeltnesi*),

Klusums atnāks drīz,

Četri (*atloka četrus pirkstus, izņemot īkšķi*),

Pieci (*atver visus vienas plaukstu pirkstus*),

Seši (*pievieno otras rokas paceltu īkšķi*),

Tie mums ar’ nav sveši.

Muzikālās rotaļdarbības bērnu sociālo prasmju apguvei
Daiga Dziļuma

Viens divi trīs, klusums atnāks drīz.
5
četri pieci seši - tie mums ar nav sveši.

3. attēls. Rotaļas “Viens, divi, trīs” melodijas improvizācijas piemērs

Labās prakses piemēri – Muzikālās rotaļdarbības, kuras izmantojamas bērnu sociālo prasmju apguvei:

1. **“Iesim sēņot mēs”** – muzikāla kustību rotaļa (pirkstiņrotaļa) ar dziedāšanu.

Avoti:

Mūzikas un vārdu autore: Mairita Bičuka, pieejams:
<https://www.youtube.com/watch?v=TugYZeguKVw>

Kustību autore logopēde Rita Selicka, pieejams,
<https://www.youtube.com/watch?v=61N98HhBMoc>

2. **“Juku, juku”** – kustību rotaļa ar dziedāšanu un skanošajiem ķermeņa žestiem.

Avots:

Latviešu tautas dziesma, melodija un kustības pieejamas: <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vecaki-un-berni/gatavojamies-svetkiem-s-s-s-s-odini-jautra-janu-rotala-maziem-berniem.a322951/>

<https://www.aprika.lv/gadskartas/no-meteniem-lidz-lieldienam/putnu-sauksana-un-dzisana/juku-juku-siki-putni/>

3. **“Man prieks tevi redzēt”** - muzikāla kustību rotaļa ar dziedāšanu darbojoties pāros.

Avots:

Autore Vineta Vītola, pieejams <https://www.youtube.com/watch?v=DeHGPNXHVAM>

Bērnu sociālo prasmju izpausmju novērošana

Lai veiktu bērnu sociālo prasmju izpausmju novērošanu, vērojamas un aprakstāmas sociālās mijiedarbības situācijas, veicot fiksāciju atbilstoši sociālo prasmju izpausmju vērtējumu kritērijiem (3 – bieži vērojamas, spontānas; 2 – ir vērojams vienmēr, ja ir pieaugušā atbalsts vai pamudinājums; 1 – reizēm ir novērojams, ja ir pieaugušā pamudinājums; 0 – nenovēro (1. tabula. “Bērnu iesaistes vērtēšanas kritēriji un rādītāji”). Kritēriju un rādītāju izstrādē izmantota “Lēvenes iesaistes skala” (Tankerslijs, Saifers, Jonesku, 2020) un D. Betheres (2020) atziņas par pedagoģiskās novērošanas metodi pirmsskolā.

2. tabulā “Sociālo prasmju izpausmju vērtējumu rādītāji muzikālajās rotaļdarbībās (MR)” atzīmējams sociālo prasmju izpausmes rādītājs konkrētajā muzikālajā rotaļdarbībā.

Muzikālās rotaļdarbības bērnu sociālo prasmju apguvei
Daiga Dziļuma

1. tabula

Bērnu iesaistes vērtēšanas kritēriji un rādītāji

Iesaistes līmenis	1 – ļoti zems	2 – zems	3 – mērens	4 – augsts	5 – ļoti augsts
Sejas izteiksme	Sejas izteiksme ir neieinteresēta, visā aktivitātes laikā	Lielākajā daļā aktivitātes bērna sejas izteiksme ir bez ieinteresētības, skatiens ir izklaidīgs	Atsevišķos brīžos bērna sejas izteiksmē trūkst pilnīgas uzmanības un koncentrēšanās	Lielāko daļu aktivitātes bērna sejas izteiksme pauž pilnīgu uzmanību, koncentrēšanos un lielu ieinteresētību par darāmo. Redzama patika.	Visu aktivitātes laiku bērna sejas izteiksme pauž pilnīgu uzmanību, koncentrēšanos un ieinteresētību par darāmo. Redzams prieks un aizrautība.
Ķermeņa poza, kustības	Ķermeņa poza nav aktīva	Bērns izrāda nelielu aktivitāti, bet kustības ir paviršas	Kustībām trūkst mērķtiecības, un nav redzami centieni darboties precīzi	Brīžiem kustības ir aizrautīgas, precīzas, tās turpinās visā aktivitātē.	Bērns nepārtraukti iesaistās aktivitātē; kustības un darbības ir mērķtiecīgas un aktīvas. Ir redzama centība, pilnīga aizrautība un tiekšanās uz precizitāti visā aktivitātes laikā.
Aktivitātes nepārtrauktība un intensitāte	Aktivitātes (dalības nav) nav	Aktivitāte (dalība) bieži tiek pārtraukta	Vairāk vai mazāk ilgstoša aktivitāte (dalība)	Aktivitāte ar intensīvas darbības (dalības) brīžiem	Ilgstoša intensīva darbība (dalība)

2. tabula

Sociālo prasmju izpaušmju rādītāji muzikālajās rotaļdarbībās (MR)

Sociālās prasmes	MR “Esam draugi”	MR “Klusuma rotaļa”	MR “Rudens”	MR “Viens, divi, trīs”	MR
Klausīšanās prasme un uzmanība					
Cienoša verbāla komunikācija					
Cienoša neverbāla komunikācija					
Prasme sagaidīt savu kārtu					
Prasme pieņemt citus kopīgā darbībā					
Prasme ievērot citu vajadzības					
Prasme atbalstīt citu darbību					
Prasme vienoties konfliktos					
Prasme darboties cita bērna vadībā					
Prasme uzņemties iniciatīvu					
Prasme vadīt savas emocijas					
Prasme saprast citus just līdzīgi					

Izmantotā literatūra

- Bethere, D. (2020). *Pedagoģiskās novērošanas metode pirmsskolā.* https://livupe.edu.lv/data/doc/Ped_novero%C5%A1ana_pirmssk2020.pdf
- Tankerslijs, D., Saifers, S., Jonesku, M. (2020). *Bērncentrētas un demokrātiskas pirmsskolas grupas. Soli pa solim pieeja.* Jēkabpils: Izglītības iniciatīvu centrs.

PASAKAS MATEMĀTISKO PRIEKŠSTATU UN JĒDZIENU APGUVEI PIRMSSKOLĀ

Sintija Karazina

Rīgas Tehniskās Universitātes Liepājas akadēmija

Rotaļuzdevumu mērķis ir veicināt matemātisko priekšstatu un jēdzienu apguvi pirmsskolas izglītības 3. posmā, izmantojot pasaku tēlus.

Apraksts

Skolotāja izvēlas pasaku un rotaļuzdevumus, kas ir atbilstoši matemātikas mācību jomas satura sasniedzamajam rezultātam. Skolotāja mērķtiecīgi formulē jautājumus, iekļaujot matemātiskos jēdzienus, kurus paredzēts apgūt.

Bērni noklausās pasakas stāstījumu (vai audio ierakstu). Pēc pasakas noklausīšanās skolotāja piedāvā rotaļuzdevumus matemātisko priekšstatu un jēdzienu apguvei, atbilstoši izvēlētajai pasakai. Ieteicams grupas telpā izvietot uzskates līdzekļus – attēlus ar atbilstošās pasakas tēliem.

1. tabula

Rotaļuzdevumi, izmantojot pasaku “Zem sēnītes”

Rotaļuzdevuma norise	
Skaņu, burtu un zilbju skaitīšana pasaku tēlu vārdos	Bērni nosauc skolotājas rādītajā attēlā pasakas tēlu, izskaita vārdam skaņas, burtus un zilbes (skudra, taurenis, pele, zvirbulis, zaķis, sēne)
Secīga attēlu sakārtošana, atbilstoši tam, kā tie tika pieminēti pasakā aktualizējot kārtas skaitļus	Bērni veido secīgu attēlu virkni pēc atmiņas. Jautājums: “Kurš pirmais paslēpās zem sēnītes no lietus?”. Kurš pirmais atbild, novieto attēlu vidū. Tā turpina, kamēr visi pieci attēli ir izlikti secīgā virknē. Lai pārlicinātos, ka attēli ir sakārtoti pareizā secībā, skolotāja vēlreiz stāsta pasaku, bērni seko līdz izliktajiem attēliem, Kļūdīšanās gadījumā, sakārto attēlus atbilstoši pasakas stāstījumam.
Cipara (no 1 līdz 5) izvēle atbilstošā skaita apzīmēšanai	Bērni katram attēlam pieliek atbilstošo ciparu kartīti. Pārbauda skaitļu virknes secības pareizu izkārtojumu skaitot skaļi līdz. Kļūdīšanās gadījumā skaitļu virkni pārkārto (no kreisās puses uz labo pusi).
Skaitļu rindas veidošana līdz 10 apjomā (no mazākā uz lielāko)	Uz grīdas tiek novietotas dažāda izmēra papīra kartītes (ar sēnes attēliem). Bērni tās izkārt vienā rindā sākot no mazākās uz lielāko. Pēc tam 10 bērni, kuriem skolotāja izdalīja (vai izlozējuši) ciparu kartītes (jauktā secībā) pieliek tās klāt pie attēlu kartītēm, secīgi veidojot skaitļu rindu 10 apjomā. Kopīgi pārbauda skaitot līdz.
Sižeta veidošana	Skolotāja stāsta pasakas sākumu vēlreiz. 10 bērni sēž rindā. Kad tiek pieminēti pirmie divi pasakas tēli, pirmie divi bērni, iet kārtot attēlus, veidojot sižetu. Uzdevumu turpina, kamēr tiek piesaukti visi pasakas tēli. Pasakas sižetu “izspēlē” atkārtoti, lai tiktu piedāvāta iespēja piedalīties visiem grupas bērniem.

Pasakas matemātisko priekšstatu un jēdzienu apguvei pirmsskolā
Sintija KARAZINA

Pasakas tēlu nosaukšana pēc atmiņas	Ar aizvērtām acīm, atsaucot atmiņā pasakas sižetu, bērni nosauc pasakas tēliem “kaimiņus”. Piemēram, skolotāja jautā: “ <i>Kas ir kaimiņš taurenim?</i> ” Bērnu atbildes: “zvīrbulis un skudriņa”.
Notikumu sakārtošana atbilstoši pasakas sižetam.	Bērni izveido pārus, iesaistot matemātikas elementus: 1) skolotāja aicina bērniem izveidot divas rindas – meiteņu un zēnu rindas; 2) katrs bērns paņem vienu attēlu no kartiņu kaudzes un padod tālāk. Meitenēm kartiņās redzami attēli ar konkrētu priekšmetu skaitu, bet zēniem kartiņās ir attēloti cipari. Bērnu uzdevums: atrast atbilstošo pāri. Piemēram, bērns, kuram kartītē attēlots cipars 2 meklē bērnu, kura kartītē attēloti divi priekšmeti. Rotaļuzdevums pāros: bērni izvēlas (izlozē vai skolotāja nosaka) lomas: “Skolotājs” un “Skolēns”. Bērni saliek secīgi attēlus, uz kuriem attēloti pasakas notikumi. “Skolēns” skaidro “Skolotājam”, kas norāda uz to, ka pasakas sižeta attēli ir izvietoti pareizā secībā. Kļūdīšanās gadījumā pāris lemj par attēlu pārvietošanu – atbilstoši pasakas sižetam. Nepieciešamības gadījumā, pasaku var klausīties atkārtoti.

2. tabula

Rotaļuzdevumi, izmantojot pasaku “Trīs siventiņi”

Rotaļuzdevuma norise	
Skaitīšana	Skolotāja uzdod jautājumus par pasakas saturu, akcentējot skaitu. Piemēram, Cik siventiņi bija pasakā? Cik reizes vilks pūta pie pirmā sivēna Nif- Nifa mājas durvīm? Skolotāja bērniem piedāvā atkārtot pasakā dzirdēto darbību, piemēram, uz galda noliekot dažāda smaguma priekšmetus piemēram, spalvu, salveti, plastmasas pudeli u. c.), bērnu uzdevums: to aizpūst pēc iespējas tālāk, pūšot tik reizes, cik noteikts pasakā. Iespējams šo uzdevumu organizēt arī kā sacensību pāros, pārējiem bērniem skaitot līdzi.
Skaitīšana 5 apjomā. Teksta uzdevumu rēķināšana galvā	Skaitīšanas prasmes attīstīšanai vai nostiprināšanai, skolotāja rotaļuzdevumā izmanto divus tēlus, kuri pasakā netika pieminēti – sivēntiņu mammu un tēti. Bērni galvā rēķina teksta uzdevumus. Piemēram, Pie trīs sivēntiņiem atbrauc ciemos mamma, cik siventiņu ir kopā? Uzdevuma labākai izpratnei skolotāja teksta uzdevuma sižetu demonstrē ar atbilstošiem attēliem. Bērni, skaitot attēlus, pārbauda atrisinājuma pareizību.
Skaitļa sastāva veidošana dažādās variācijās 10 apjomā	Lai atkārtotu ciparus un nostiprinātu bērnu izpratni par skaitļu rindas sastāvu, bērni attēliem ar pasakas tēliem atbilstoši pieliek ciparu kartītes, veidojot skaitļu rindu.

3. tabula

Rotaļuzdevumi, izmantojot pasaku “Sniegbaltīte un septiņi rūķīši”

Rotaļuzdevuma norise	
Skaitīšana 10 apjomā	Skolotāja rosina bērnus saskaitīt rūķīšus, papildinot pasakas sižetu – Cik rūķīšu ir mājiņā, ja atnāk vēl 1, 2, 3 rūķīši? Rezultātu bērni pārbauda, skaitot uz pirkstiem. Uzdevumu turpina, saskaitot, cik

Pasakas matemātisko priekšstatu un jēdzienu apguvei pirmsskolā
Sintija KARAZINA

	bērni ir šodien grupā, veidojot bērnu grupas pa 7 katrā grupā. rēķina, piemēram: Cik 7 rūķīšu grupas sanāk bērnu grupā? Cik rūķīšu būs, ja bērni izveidos 2, 3 grupas?
Skaitļu rindas veidošana	Bērni izveido divās rindās. Katram bērnam ir kartīte ar rūķa attēlu un ciparu. 1) Bērni sarindojas, lai izveidotos skaitļu rinda. 2) Bērni atpazīst ciparus un sauc tos tādā secībā, kā bērni ir sastājušies (gan no lielākā uz mazāko, gan otrādi). Ciparu sauc pretī stāvošās rindas bērni (sākot ar to, kurš ir mazākais un otrādi). 3) Bērni izveido rindu atbilstoši bērna augumiem (šādā veidā skaitļu virkne tiek izjaukta). 4) Bērni nosauc ciparus skaitļa virknē no mazākā uz lielāko, un arī no lielākā uz mazāko (gan tad, kad bērni izveidojuši skaitļu virknei atbilstošu rindu, gan arī, pagrūtinot uzdevumu, ja sastājušies rindā pēc augumiem).

4. tabula

Rotaļuzdevumi, izmantojot pasaku “Kazlēns, kas prata skaitīt līdz desmit”

Rotaļuzdevuma norise	
Skaitīšana	Katrs bērns izlozē kartiņu (daļai kartiņu attēlots cipars, daļai- pasakas varoņu attēls). Skolotāja aicina bērnus, kuriem kartiņā attēlots cipars, atrast atbilstošā attēla kartiņu ar pasakas varoni, kurš pasakā tika pieminēts ar atbilstošo skaitli. Bērni veido rindu, nostājoties pasakā noteiktajā secībā pēc kārtas, nosauc ciparu un tēlu.
Grupu veidošana, kārtas skaitļi	Bērni, līdzīgi kā pasakā, skaita līdz četri (pirmais, otrais, utt.). Skolotāja aicina panākt 1 soli uz priekšu visiem, kuri nosauca “pirmais”, 2 soļus uz priekšu visiem, kuri nosauca “otrais” utt., izveidojot četras grupas.
Grupu darbs. Attēlu un ciparu kārtošana secībā, atbilstoši pasakas sižetam	Bērnu grupai ir divu veidu kartiņas ar pasakas tēlu un ciparu attēlojumu. Bērni kopīgi pēc atmiņas, saliek attēla un atbilstošā skaitļu rinda, saskaņā ar pasakas sižetu.
Individuāls darbs. Attēlu un ciparu kārtošana secībā, atbilstoši pasakas sižetam	Katram bērnam ir darba lapa ar pasakas varoņu attēliem jauktā secībā, līmlapiņa ar cipara attēlojumu un nosacījumi pasaku tēlu secības izveidei. 1) Bērni pielīmē ciparu līmlapiņu atbilstošajam pasakas varoņa attēlam. 2) Bērni katram attēlam pieraksta ciparu atbilstoši pasakas sižetam.

Izmantotā literatūra

- Sutejevs, V. (2005). *Zem sēnītes*. Rīga: Zvaigzne ABC.
Grimms, J., Grimms, V. (2017). *Trīs siventīņi*. Pasaku klasika. Rīga: Zvaigzne ABC.

PIRKSTIŅROTAĻU KOMPLEKTS 2–3 GADUS VECU BĒRNU RUNAS ATTĪSTĪBAI

Ina Lodziņa

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija

Mērķis: sekmēt bērnu runas attīstību 2–3 gadus veciem bērniem, izmantojot pirkstiņrotaļas. Metodiskais materiāls paredzēts pirmsskolas skolotājiem darbam ar 2–3 gadus veciem bērniem, to var izmantot arī vecāki un citi interesenti.

Apraksts

Bērna valodas attīstībai 2–3 gadu vecumā svarīgi attīstīt smalko motoriku, jo tai ir liela nozīme bērna valodas attīstībā (Gonzalez, Alvarez, Nelson, 2019). Pirkstiņrotaļas aktivizē bērna sīko muskulatūru, tādējādi attīstot arī bērna valodu (Kabaday, 2017; Anatolievna, 2017; Brice, 2013). I. A. Šamsudinova (Шамсудинова, 2022) izstrādājusi vadlīnijas veiksmīgam pirkstiņrotaļu norises procesam (1. attēls. Vadlīnijas veiksmīgam pirkstiņrotaļu norises procesam).

Principi, kam jāpievērš uzmanību veiksmīgi izvēloties, veicot pirkstiņrotaļu

- 1) Vecums, individuālās spējas;
- 2) Pozitīvas, uz uzticības pamata veidotas attiecības ar bērnu;
- 3) Savstarpējā sapratne, laba griba;
- 4) Interesants process;
- 5) Nedalīta uzmanība. Vide, kurā nekas nenovērš uzmanību;
- 6) Sistemātiska pirkstu un roku kustības veicināšana;
- 7) Viegli uztveramas, nenogurdinošas aktivitātes;
- 8) Pakāpeniski izstrādāti vingrinājumi, no vienkārša līdz sarežģītam;
- 9) Veikt rotaļu līdz galam;
- 10) Uzslavas, atbalsts rotaļas laikā.

1. attēls. **Vadlīnijas veiksmīgam pirkstiņrotaļu norises procesam**
(autores veidots pēc Шамсудинова, 2022)

Tiek piedāvāta 21 pirkstiņrotaļa, kuras veidotas atbilstoši mācību jomas konkrētā mēneša sasniedzamajiem rezultātiem (1. tabula. Paraugs pirkstiņrotaļu izmantošanai atbilstoši pirmsskolas izglītības iestādes mēneša plānam).

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

1. tabula

Paraugs pirkstiņrotaļu izmantošanai atbilstoši pirmsskolas izglītības iestādes mēneša plānam

Joma	Sasniedzamais rezultāts	Nosaukums
Janvāris		
Valodas	Nosauc pazīstamus priekšmetus, to īpašības un darbības.	“Ko mana ģimene dara?” “Būvējam!”
Sociālā un pilsoniskā	Nosauc un parāda ķermeņa daļas.	“Kājas, rokas, pirkstiņi”
Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā	Izsaka savas emocijas par sev tuvāko radošās izpaušmes veidu.	“Re, kā sanāca!” “Uzzīmēju saulīti”
Dabaszinātņu	Vēro un nosauc dabas parādības – lietus un snieg	“Lietus lāses, sniegpārslīņas” “Sniedzīņš”
Matemātikas	Nosauc priekšmetu skaitu skaitļu 1–3 apjomā praktiskā darbībā.	“Divi draugi” “Kopā esam trīs”
Februāris		
Valodas	Vēršas pie citiem ar savu vajadzību (darbība, vārdi).	“Nāc!” “Apskauju es tevi!” “Kāsimu kalniņā”
Sociālā un pilsoniskā	Sasveicinās, atvadās un lieto pieklājības vārdus paldies, lūdzu.	“Pirkstiņu saruna” “Labdien!” “Nepieklājīgā blusa”
Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā	Atšķir pamatkrāsas mākslas darbos un apkārtējā vidē.	“Sarkans degungals” “Zilā pasaule”
Dabaszinātņu	Iepazīst praktiskā darbībā no koka izgatavotus priekšmetus.	“Koka augšana” “Kas tur skan?”
Matemātikas	Priekšmetiskā darbībā atklāj jēdzienus vislielākais, vismazākais.	“Divas mazas mārītes” “Augsim lieli”

Pirkstiņrotaļas var veikt nodarbības sākumā, vidū, beigās. Nodarbības sākumā, lai aktualizētu tēmu. Nodarbības vidū, kā piemēru, lai veicinātu izpratni par tēmu. Nodarbības beigās, lai nostiprinātu apgūto informāciju.

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

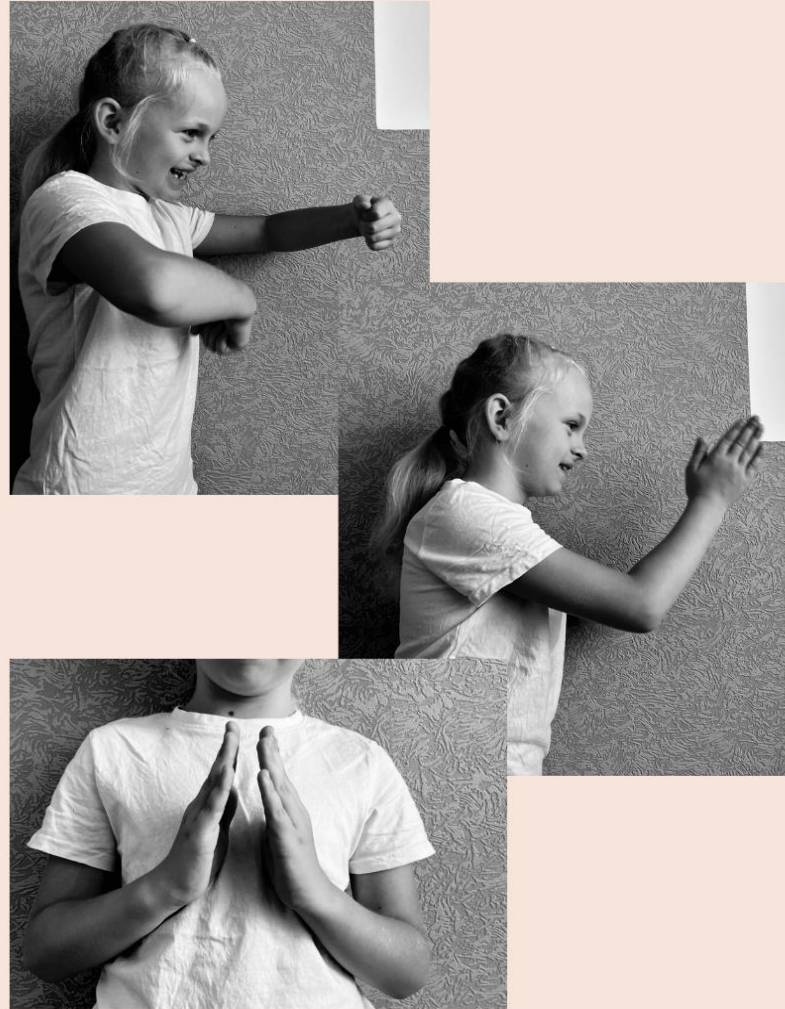
Pirkstiņrotaļu apraksti

KO MANA ĢIMENE DARA?

*Mamma nāk un putru vāra
Tētis nāk un malku skalda
Brālītis un māsiņa nāk ar mani rotaļā*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. AR ROKĀM ATDARINA PUTRAS VĀRĪŠANU
2. AR ROKĀM ATDARINA MALKAS SKALDĪŠANU
3. RITMISKI PLAUKŠKINA

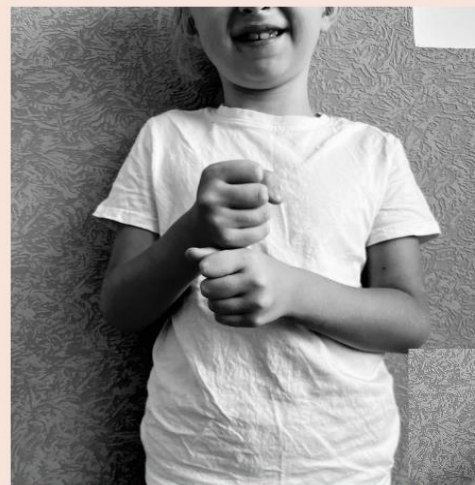
Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

BŪVĒJAM!

*Būvējam, būvējam, būvējam
Lielu, lielu māju
Bukš, māja sabruka!*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. PLAUKSTU SAVELK DURĒ. NOVIETO TO VIENU UZ OTRAS 3X
2. VIRS GALVAS AR ROKĀM IZVEIDO TRIJSTURI
3. LĒNĀM NOVIETO ROKAS GAR SĀNIEM

Pirkstiņrotāļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

KĀJAS, ROKAS, PIRKSTIŅI

*Dipu dapu kājas iet
Klipu klapu rokas plaukšķ
Tik, tik, tik, tik, tik, tik, tik
Pirkstiņi uz (nosauc jebkuru ķermeņa
daļu) skrien*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. AR KĀJĀM DIPINA
2. SASIT PLAUKSTAS
3. ĀTRI KUSTINA PIRKSTUS
3. AR PIRKSTIEM PIESKARAS NOSAUKTAJAI ĶERMEŅA DAĻAI.

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

RE, KĀ SANĀCA!

*Re, kur mani pirkstiņi
Aši darbu padarīja
Re, kur manas kājiņas
Lielu darbu padarīja*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. ĀTRI KUSTINA PIRKSTUS
2. ĀRI KUSTINA PIRKSTUS, SATUVINA VIENU PRET OTRU
3. DĪPINA AR KĀJĀM
4. APSKAUJ SEVI

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

UZZĪMĒJU SAULĪTI

*Uzzīmēju saulīti lielu, lielu, lielu
Uzzīmēju varavīksni lielu, lielu, lielu
Skat, cik skaisti sanāca!*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. AR ROKĀM GAISĀ APVELK APLI
2. AR ROKĀM GAISĀ APVELK PUSAPLI
3. RITMISKI SASIT PLAUKSTAS

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

LIETUS LĀSES, SNIEGPĀRSLIŅAS

*Līsti, līsti lietutiņ
Lielām lietus lāsēm
Kriīti, kriīti sniegpārslīņ
Klusām sniega pārslām*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. PACEĻ ROKAS UN KUSTINOT PIRKSTUS TĀS NOLAIŽ
2. SASIT PLAUKSTAS
3. PACEĻ ROKAS UN KUSTINOT PIRKSTUS TĀS NOLAIŽ
3. KLUSI SASIT PLAUKSTAS

Pirkstņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

SNIEDZIŅŠ

*Sniedziņš krīt, sniedziņš krīt
Krīt uz vaigiem
Krīt uz kājām
Visu apsegs drīz!*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. PACEĻ ROKAS UN KUSTINOT PIRKSTUS TĀS NOLAIŽ
2. AR PIRKSTIEM PIESKARAS VAIGIEM
3. AR PIRKSTIEM PIESKARAS KĀJĀM
4. APSKAUJ SEVI

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

DIVI DRAUGI

*Viens mazs pirkstiņš
Satika otru mazu pirkstiņu
Un abi kļuva draugi*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. PARĀDA LABĀS ROKAS RĀDĪTĀJPIRKSTU
2. PARĀDA KREISĀS ROKAS RĀDĪTĀJPIRKSTU
3. AIZĀĒ VIENU PIRKSTU AR OTRU

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

KOPĀ ESAM TRĪS

*Pirmais pirkstiņš- esmu es
Otrais pirkstiņš- tas mans tētis
Trešais pirkstiņš- māmiņa
Kopā esam trīs!*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. RĀDA RĀDĪTĀJPIRKSTU
2. PARĀDA KLĀT VIDEJO PIRKSTU
3. PARĀDA KLĀT ZELTNEŠI
4. RĀDA TRĪS PIRKSTUS

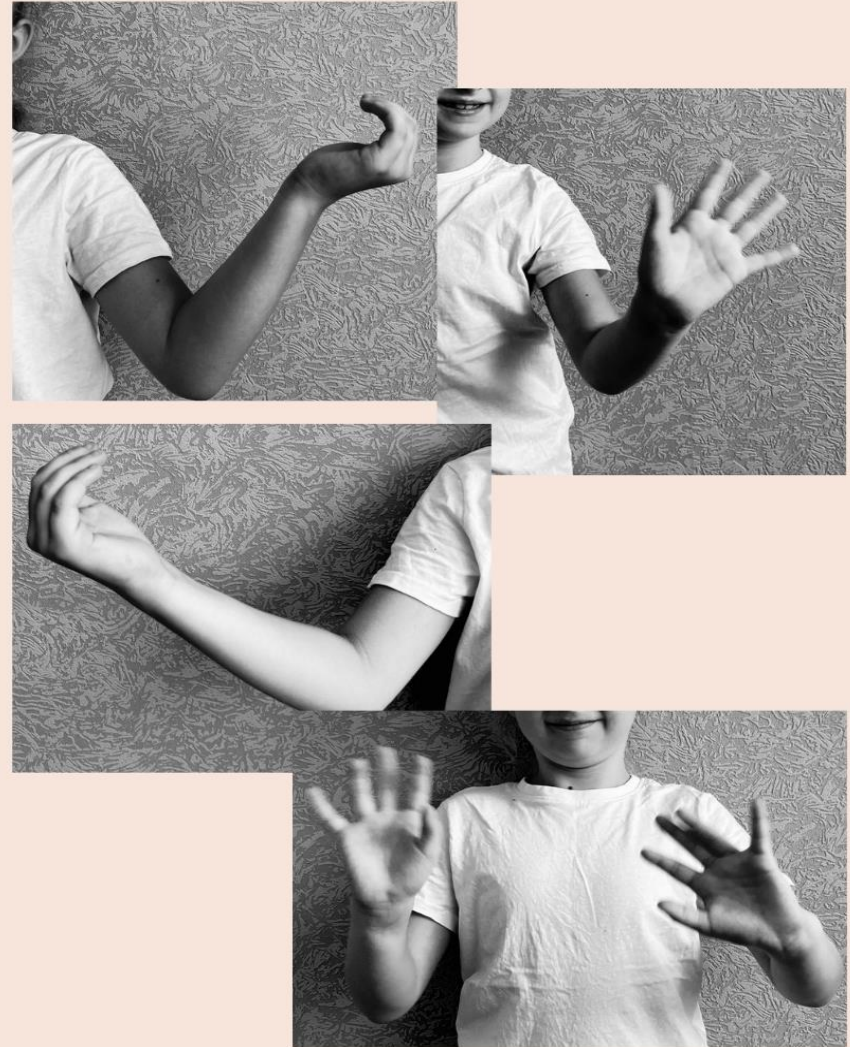
Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

NĀC!

*Nāc, nāc rociņa
Kopā iesim rotaļā
Nāc, nāc rociņa
Kopā jautrāk pulciņā!*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. AR LABO ROKU RĀDA SAUKŠANAS KUSTĪBU
2. MĀJ AR LABO ROKU
3. AR KREISO ROKU RĀDA SAUKŠANAS KUSTĪBU
4. MĀJ AR ABĀM ROKĀM

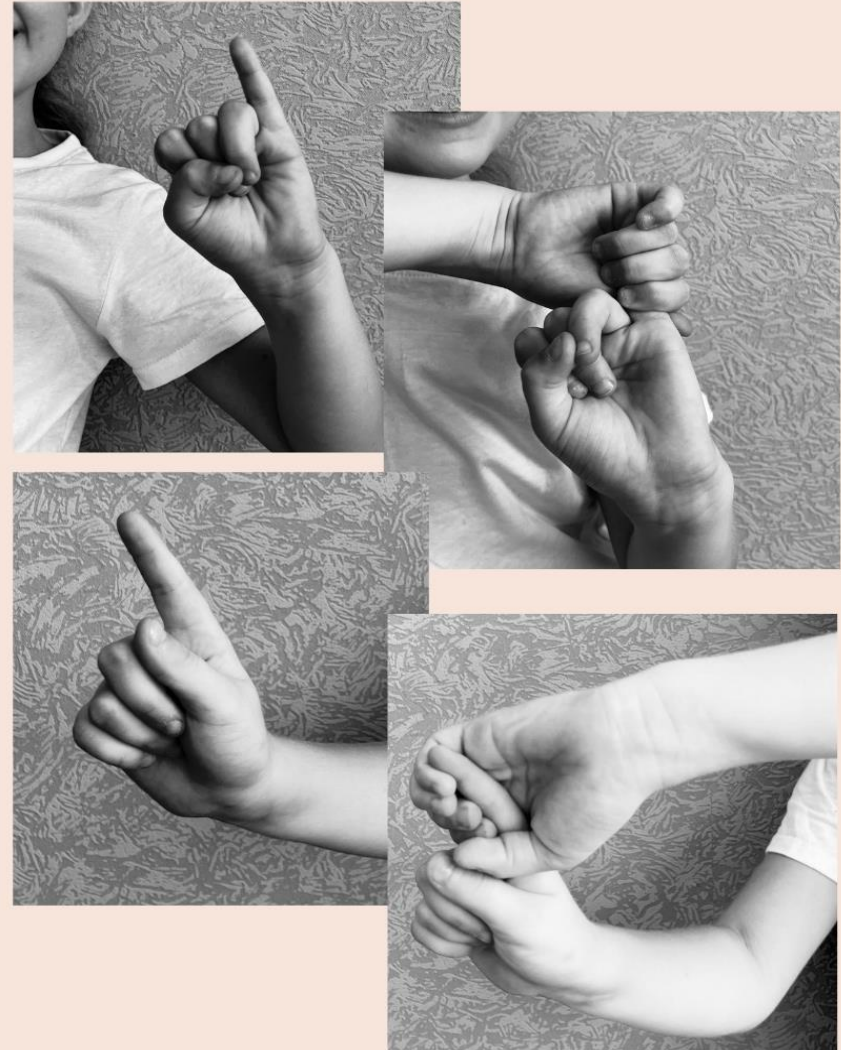
Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

APSKAUJU ES TEVI

*Mazais zaķēns noskumis
Apskaušu es tevi
Lielais zaķēns noskumis
Apskaušu es tevi*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. RĀDA KREISĀS ROKAS MAZO PIRKSTIŅU
2. AR LABO ROKU APSKAUJ PIRKSTU
3. RĀDA LABĀS ROKAS RĀDĪTĀJPIRKSTU
4. AR KREISO ROKU APSKAUJ PIRKSTU

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

KĀPSIM KALNIŅĀ

*Kāpu, kāpu kalniņā, nevaru es viens
Buc!
Iesim kopā kalniņā
Pārvarēt būs nieks*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. VIENAS ROKAS PIRKSTU PĀRVIETO PA OTRU ROKU AUGŠŪP
2. PIRKSTU NOSLĪD LEJUP PA ROKU
3. DIVUS PIRKSTUS PĀRVIETO PA OTRU ROKU AUGŠŪP

Pirkstiņrotāļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

PIRKSTIŅU SARUNA

*Pirkstiņi no miega ceļas
Labrīt! Vai esi pamodies?
Labrīt! Es esmu nobijies*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. SALIEK DURĪTES KOPĀ
2. PACĒĻ ĪKŠKUS AUGŠĀ. PĀRĒJIE PIRKSTI ATRODAS DURĪTĒ
3. VIENU ĪKŠKI NOLAIŽ DURĒ.

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

LABDIEN!

*Karu dienu kopā nākam
Arī sasveicināties mēs mākam
Labdien, labdien, labdien*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. NOVIETO PLAUKSTAS VIENU PRET OTRU
2. PIRKSTI SAVEICINĀS– SASKAROTIES

Pirkstīņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

NEPIEKĻĀJĪGĀ BLUSA

*Viena blusa lēca augstu
Nemācēja lietot frāzi
Paldies, paldies, paldies
Lūdzu, lūdzu, lūdzu!*

ROTAĻAS APRAKSTS:

**RĀDĪTAJPIRKSTU CEĻ NO LEJAS AUGŠUP
(ATDARINOT BLUSAS LĒCIENU)**

Pirkstņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

SARKANS DEGUNGALS

S-S-S

Sarkans degungals ir man

S-S-S

Nosalis tas man!

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. SASIT PLAUKSTAS UZ KATRU "S" BURTU
2. AR PIRKSTU PIESKARAS DEGUNAM
3. SASIT PLAUKSTAS UZ KATRU "S" BURTU
4. AR PLAUKSTU APSEDZ DEGUNU

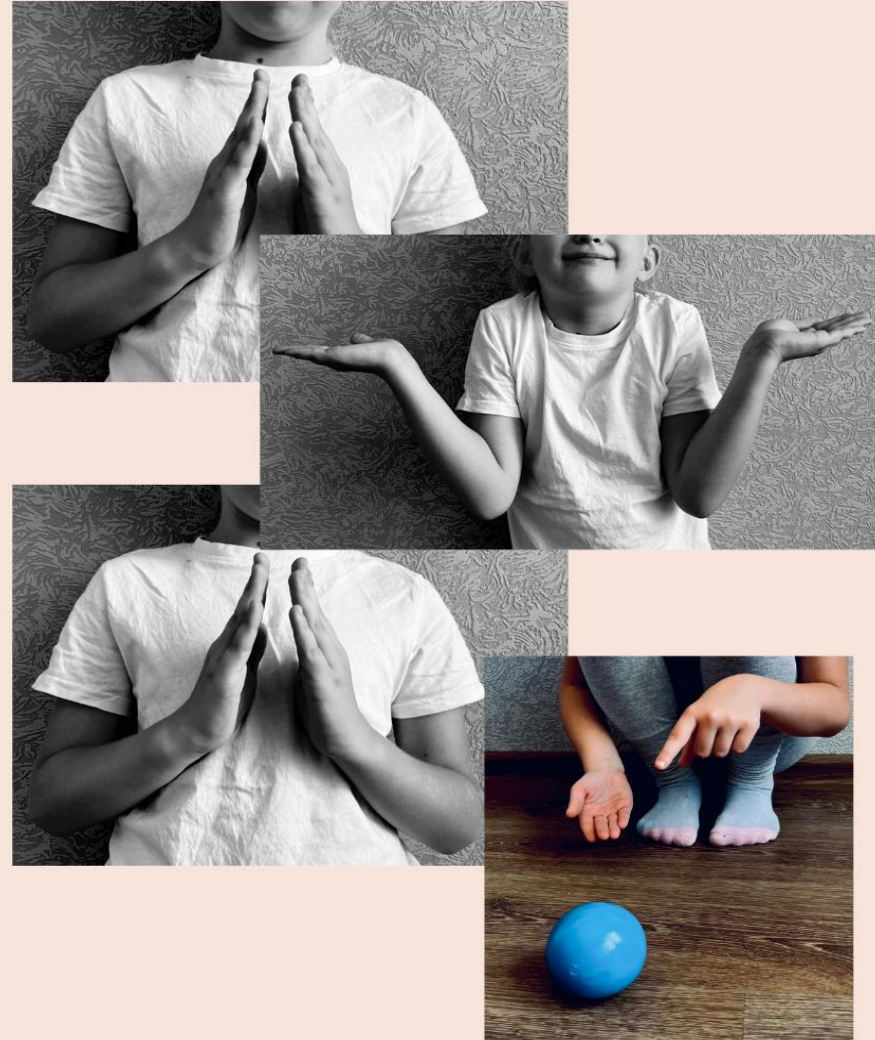
Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

ZILĀ PASAULE

*Zila, zila, zila
Kur ir zila krāsa?
Zila, zila, zila
Re, kur zila krāsa!*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. SASIT PLAUKSTAS UZ KATRU "ZILS" VĀRDU
2. IZRĀDA NEZINĀŠANU PACĒĻOT PLAUKSTAS UN PLEČUS
3. SASIT PLAUKSTAS UZ KATRU "ZILS" VĀRDU
4. AR PIRKSTU NORĀDA UZ ZILU PRIEKŠMETU

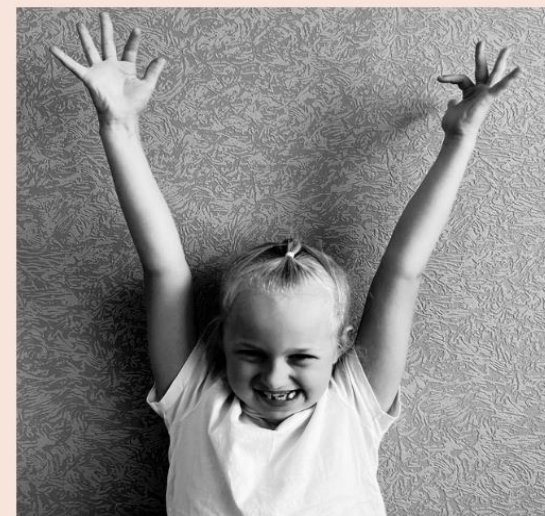
Pirkstņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

KOKA AUGŠANA

*Kokam laiks ir augt lielam
Koka zariem stiepties gariem*

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. NO TUPUS POZĪCIJAS CEĻAS AUGŠĀ
2. IZSTIEPJ ROKAS UN KUSTINA PIRKSTUS

Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

KAS TUR SKAN?

*Tuk, tuk, tuk
Kas tur skan?
Tuk, tuk, tuk
Koks mums skan*

ROTAĻAS APRAKSTS:

AR DŪRI KLAUVĒ PIE KOKA PRIEKŠMETA

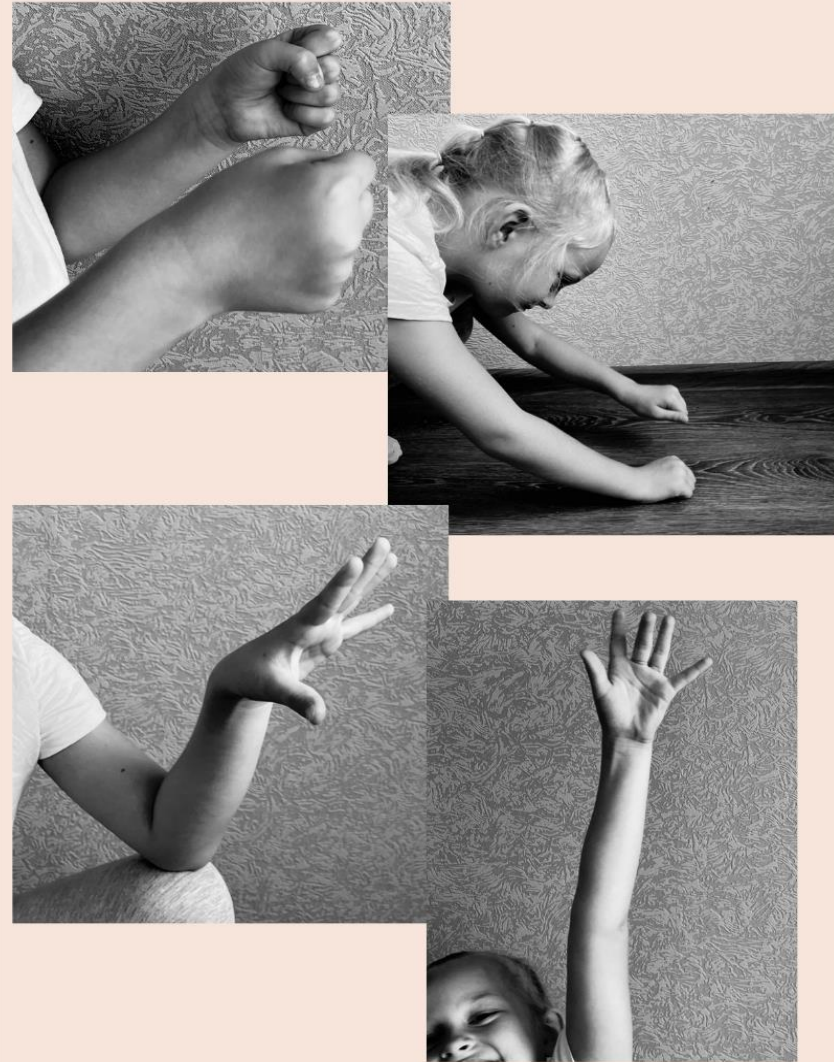
Pirkstiņrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

DIVAS MAZAS MĀRĪTES

Mazas, mazas mārītes
Dodas mazā pastaigā
Mārīte ver lielos spārnus
Ceļas lielā lidojumā

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. SALIEK ROKAS DŪRĪTĒ
2. AR DŪRĪTĒM "SOĻO" PA ZEMI
3. ĀTVĒR DŪRĪTES. IZSTIEPJ PIRKSTUS
4. KUSTINOT PIRKSTUS "LIDO" PROM

Pirkstiņrotāļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

AUGSIM LIELI

Maziņš, maziņš esmu es
Liels jau liels nu augšu es

ROTAĻAS APRAKSTS:

1. TUPUS POZĪCIJĀ AR PIRKSTIEM KLAUDZINA PA ZEMI
2. NO TUPUS POZĪCIJAS CEĻAS AUGŠUP

Pirkstinrotaļu komplekts 2–3 gadus vecu bērnu runas attīstībai
Ina LODZIŅA

Izmantotā literatūra

- Anatolievna, D. N. (2017). *Plan for the self-education of the educator. "Plan for self-education of a teacher" Topic: "Finger games and exercises as a means of developing speech in preschool children Finger games in the development of children's speech self-education.* Pieejams: <https://oimurschool.ru/en/istorii-uspeha/planposamoobrazovaniyu-vospitatelya-plan-po-samoobrazovaniyu-pedagogatemapalchikovye-igry-i-up/>
- Brice, B. (2013). *Viss sākas ar rotaļu.* Rīga: RaKa.
- Gonzalez, S. L., Alvarez, V., Nelson, E. L. (2019). Do gross and fine motor skills differentially contribute to language outcomes? A systematic review. *Frontiers in psychology, 10*, 2670. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02670>
- Kabadayia, A. (2017). *Enhancing early literacy development of the children via finger games.* Pieejams: <https://pdfs.semanticscholar.org/531c/3ce7ea894a3f9dd383e56f8a174e41ebc17f.pdf>
- Шамсудинова, И. А. (2022). Психолого-педагогическое сопровождение развития мелкой моторики у дошкольников. Pieejams: <https://scholar.google.com/>

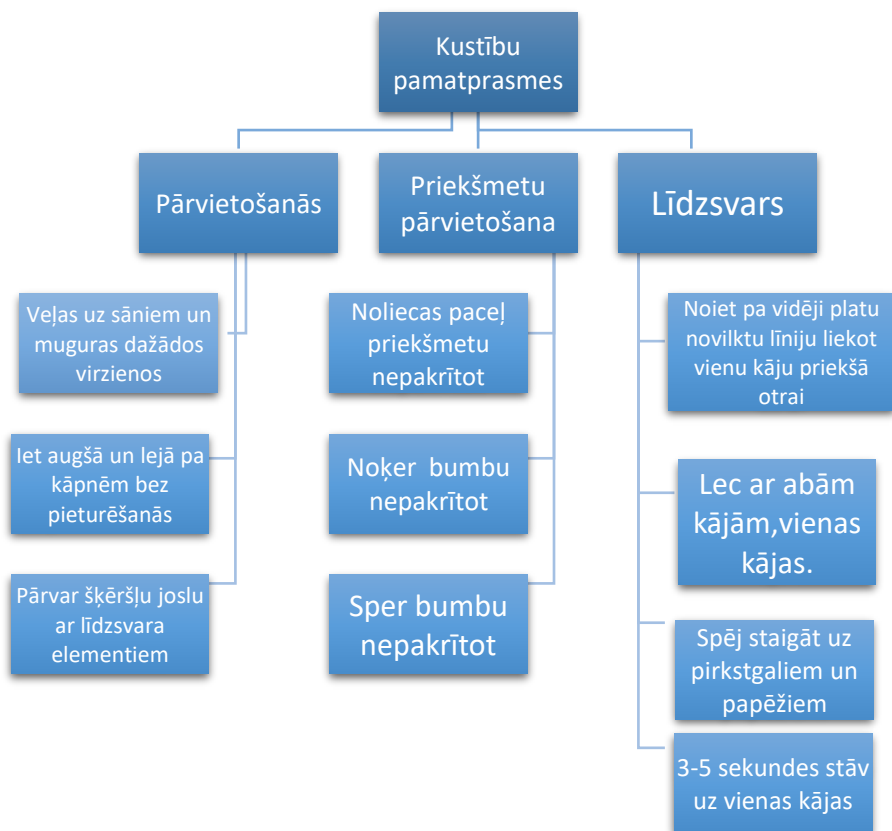
METODISKAIS MATERIĀLS 3–4 GADUS VECU BĒRNU FIZISKĀ LĪDZSVARA ATTĪSTĪBAI

Svetlana Šilova, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija

Mērķis: rosināt bērnus veikt daudzveidīgas kustības līdzsvara attīstībai rotaļas veidā.

Apraksts

Organizējot rotaļnodarbības un pievēršot uzmanību bērna līdzsvara attīstībai, skolotājam svarīgi novērtēt konkrētā brīža situāciju. Balstoties uz literatūras (Skola 2030, 2019; Brūvere, 2020; Elnebija, 2000, Zommere, Ābelniece, 2018, Ķerve, Gintere, Mitenberga, 2021, Brennan, 2022, Хохлова, 2019, Горбачева, 2017, Krasnova, 2006, Karlovska, 2017) analīzi par bērnu fiziskās attīstības raksturojumu, tiek izdalīti tādi fiziskās attīstības kritēriji kā pārvietošanās, šķēršļu pārvarēšana, priekšmetu pārvietošana, līdzsvars un izvairīšanās no traumatisma, kurus 3–4 gadu vecumā raksturo konkrētu kustību veikšana (1. attēls. 3-4 gadus vecu bērnu kustību pamatprasmju struktūra).

1. attēls. 3-4 gadus vecu bērnu kustību pamatprasmju struktūra

**Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA**

Vērtēšana notiek četros līmeņos: 1. līmenis – bērns spēj kustību izpildīt precīzi; 2. līmenis – bērns kustību veic ,dažreiz kļūdās, 3. līmenis – kustības veikšana bērnam sagādā grūtības, daudz kļūdu, 4. līmenis – bērns darbību neveic.

Balstoties uz teorijā gūtām atziņām (Karlovskā, Martiņšone, 2011, Dravniece, 2013, Хохлова, 2019), tika izveidots līdzsvara attīstības kustību paklājs “Lecam jautri!” Skolotājs pielāgo uzdevumu sarežģītību pēc bērnu spējām. Līdzsvara attīstības kustību paklāja galvenā priekšrocība ir caurspīdīgums un kabatas, to var pielāgot dažādiem tematiem, kā arī iesaistīt dažādus tēlus. Papildus var izmantot dažādu sporta inventāru, piemēram, bērnam uz galvas tiek uzlikts smilšu maisiņš un bērns, tēlojot gaili, nostājas katrā kvadrātā uz vienas kājas, noturot smilšu maisu uz galvas. Ir iespēja rīkot stafetes, izmantojot paklāju, kā šķēršļu joslu ar līdzsvara elementiem, sadalot bērnus uz komandām pretī laukumiem, kā arī lieliska iespēja integrēt citas mācību jomas, tādas kā latviešu valoda, matemātika, ieliekot paklāja kabatās burtus vai skaitļus. Bērni, lecot uz katra kvadrāta, nosauc burtu, kas ir ievietots kabatā.

Materiāls satur:

- 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara novērošanas lapu,
- rotaļnodarbības aprakstu,
- līdzsvara attīstības kustību paklāja “Lecam jautri!” izmantošanas iespējas dažādu mācību jomu satura apguvē.

Ieteikumi līdzsvara attīstības kustību paklāja “Lecam jautri!” izgatavošanai

Lai izgatavotu kustību paklāju “Lecam jautri!”, nepieciešamas 30 caurspīdīgās A4 dokumentu kabatiņas un caurspīdīgā līmlente. 30 caurspīdīgās A4 dokumentu kabatiņas jāsalīmē viena otrai klāt, lai veidotos taisnstūra formas paklājs (2. attēls. Līdzsvara attīstības kustību paklāja sagatave). Jāseko, lai paklāja kabatas būtu taisni viena pretī otrai, jo pastāv iespēja salīmēt dokumentu kabatiņās šķībi un tad arī pats paklājs izskatīsies šķībs. Jāievēro, lai visas kabatiņu malas, kurās tiks ievietoti attēli, būtu vienā virzienā. Paklāja izmēru ir iespējams viegli mainīt, palielinot vai samazinot kabatiņu skaitu. Attēlu izveidē ieteicams papīram izmantot baltu fonu, izceļot ar spilgtām krāsām pēdas, plaukstas, burtus vai ciparus (3. attēls. Līdzsvara attīstības kustību paklājs).

1. tabula

3-4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara novērošanas lapa

	Bērns kustību neveic	Kustības veikšana bērnam sagādā grūtības	Bērns kustību veic, dažreiz kļūdās	Bērns spēj kustību izpildīt precīzi
Var nostāvēt uz pirkstgaliem				
Noiet taisnā līnijā, liekot vienu kāju priekšā otrai				
Spēj nostāvēt uz vienas kājas 3–5 sekundes				
Spēj lekt uz vienas kājas				
Lec uz abām kājām				
Iet augšā un lejā pa kāpnēm bez pieturēšanās				

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

Saķer bumbu nepakrītot				
Sper bumbu nepakrītot				
Spēj noliekties un pacelt priekšmetu nepakrītot				
Veļas uz sāniem un muguras dažādos virzienos				
Pārvar šķēršļu joslu ar līdzsvara noturēšanas elementiem				

2. tabula

Rotaļnodarbības apraksts

Mēneša tēma	Rosība vasarā
Nodarbības tēma	Drošā vasara
Ziņa bērnam	Mums jābūt drošiem aktīvajā un siltajā vasarā.
Mērķis	Veidot izpratni, kā rīkoties, droši atpūšoties un darbojoties vasaras laikā.
Uzdevumi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kopīgi ar skolotāju izveidot plakātu, kādas aktivitātes ir raksturīgas vasarai. 2. Pastāstīt un klausīties, kādi drošības noteikumi ir jāievēro plakātā sarakstītajās aktivitātēs. 3. Nosaukt aktivitāšu nosaukumos pirmos burtus kopā ar skolotāju. 4. Lekt uz abām kājām un nostāvēt uz vienas kājas uz līdzsvara attīstības kustību paklāja “Lecam jautri”
Sasniedzamais rezultāts	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stāsta kādas aktivitātes ir raksturīgas vasarai. 2. Klausās un stāsta, kādi drošības noteikumi ir jāievēro vasaras laikā, pie ūdens tilpnēm, atrodoties zem karstas saules. 3. Atšķir un nosauc pirmo skaņu vārdā. 4. Lec uz abām kājām un nostāv uz vienas kājas 3–5 sekundes.
Nodarbības norise	
Skolotāja darbība	Bērna darbība
<ol style="list-style-type: none"> 1. Jautā bērniem, kādas ir viņu mīļākās vasaras aktivitātes. 2. Aicina izveidot kopīgi plakātu ar mīļākajām vasaras aktivitātēm. 3. Skolotāja jautā, vai bērni zina, kā droši ir jāuzvedas pie ūdens tilpnēm, kā arī atrodoties ilgstoši saulē. 4. Papildina bērnu stāstījumu, kā jārikojas pie ūdens tilpnēm un ilgstoši atrodoties saulē. 5. Skolotāja mudina bērnus kopīgi nosaukt aktivitāšu nosaukumu pirmos burtus. 6. Skolotāja iepriekš ievieto līdzsvara attīstības kustību paklāja “Lecam jautri” kabatiņās attēlus ar pēdiņām un attēlus ar aktivitāšu nosaukumiem. Aicina bērnus lekt un stāvēt uz vienas kājas un mudina bērnus nosaukt pirmo burtu aktivitāšu nosaukumos. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bērni nosauc savas mīļākās vasaras nodarbes. 2. Bērni aktīvi piedalās, sauc vasaras aktivitātes, zīmē, līmē. 3. Bērni pastāsta, ko zina par drošību pie ūdens un ilgstoši atrodoties zem saules. 4. Klausās skolotājas stāstījumā par drošību, papildina, uzdod jautājumus, izdara secinājumus. 5. Bērni nosauc vasaras aktivitāšu nosaukumu pirmos burtus. 6. Bērni lec uz abām kājām, stāv uz vienas kājas, izmantojot paklāju “Lecam jautri!” un nosauc vasaras aktivitāšu nosaukumos pirmo vārdu, kuri ir ievietoti paklāja kabatiņās.

**Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA**

3. tabula

**Līdzsvara attīstības kustību paklāja “Lecam jautri!” izmantošanas iespējas
dažādu mācību jomu satura apguvē**

Mācību joma	Sasniedzamais rezultāts (Brice et al., 2019)	Integrācijas iespējas	Attēli
Valodu mācību joma	Darbojoties iepazīst sev nozīmīgus burtus. Mācās pareizi izrunāt visas skaņas.	Paklāja kabatās tiek ievietoti burti, kurus bērni jau ir mācījušies. Bērni, lecot uz vienas vai abām kājām, nosauc kvadrātā esošo burtu. Šādā veidā lieliski var pastiprināt rotaļnodarbībā apgūtos burtus.	6. attēls. Burtu attēli
Matemātikas mācību joma	Izvēlas atbilstošu ciparu (1–5) priekšmetu skaita apzīmēšanai.	Paklāja kabatās ievieto ciparu virknes no 1–5, bērns lec uz vienas vai divām kājām un nosauc ciparu, uz kura ir uzlecis. Sarežģītāk būtu ievietot priekšmetu attēlus katrā attēlā, lai tiktu attēloti no 1–5 priekšmetiem, bērns uzlec ar abām kājām un nosauc priekšmetu skaitu attēlā.	5. attēls. Ciparu attēli
Matemātikas mācību joma	Praktiskā darbībā apkārtējā vidē izzina ģeometriskās plaknes figūras (riņķi, trijstūri, četrstūri).	Ievieto kabatās attēlus ar dažādām ģeometriskām figūrām, kuras bērni jau pazīst. Bērni, lecot uz kvadrātiņiem, nosauc attēlā redzamās figūras.	7. attēls. Figūru attēli
Dabaszinātņu mācību joma	Vēro un nosauc tuvākajā apkārtnē sastopamos augus, dzīvniekus un sēnes, raksturo to pazīmes.	Paklāja kabatās tiek ievietoti attēli ar bērniem pazīstamajiem augiem, dzīvniekiem, sēnēm, lecot bērni nosauc un mēģina raksturot to.	8. attēls. Dzīvnieku attēli
Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma	Izspēlē atsevišķas epizodes no dzirdētā literārā darba.	Bērni noklausās literāro darbu, iztēlojas kādu no galvenajiem varoņiem, piemēram, zaķi. Ievietojam paklāja kabatās pēdu attēlus, tad bērni lec kvadrātos, iztēlojoties sevi par zaķi.	9. attēls. Pēdu attēli
Sociālā un pilsoniskā mācību joma	Atšķir raksturīgākās emocijas (prieks, dusmas, bēdas, bailes).	Ievieto kabatās emociju attēlus, bērns cenšas tās nosaukt un atveidot.	10. attēls. Emociju attēli
Tehnoloģiju mācību joma	Izsaka ideju pēdiņu rotāšanas īstenošanai un izvēlas materiālus.	Bērns izsaka savu ieceri, kā ir iespējams izrotāt attēlus, kurus var ievietot paklāja kabatās, veic vingrojumu atbilstoši izrotātajiem attēliem.	Bērnu izrotāti attēli

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

2. attēls. Līdzsvara attīstības kustību paklāja sagatave

3. attēls. Līdzsvara attīstības kustību paklājs

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

4. attēls. Līdzsvara attīstības kustību paklāja izmantošana

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

Matemātikas mācību joma – Ciparu attēli

5. attēls. Ciparu attēli

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

Valodu mācības joma – Burtu attēli

A

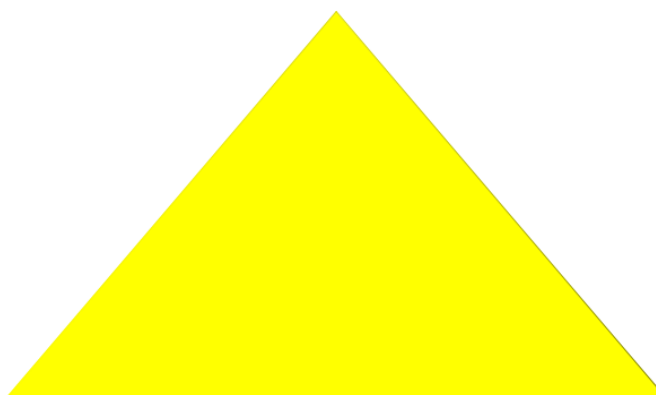
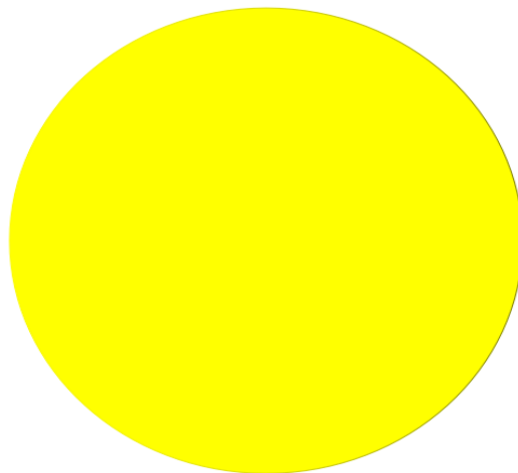
B

C

6. attēls. **Burtu attēli**

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

Matemātikas mācību joma – Figūru attēli

7. attēls **Figūru attēli**

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

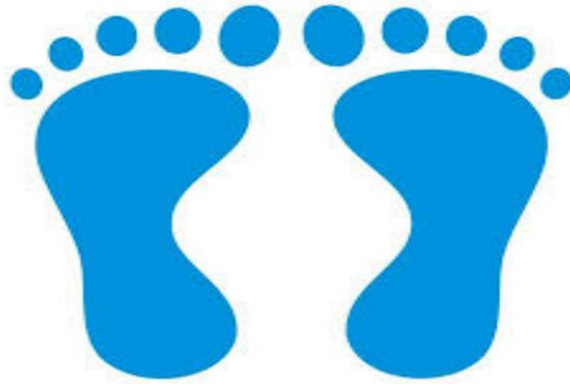
Dabaszinātņu mācību joma – Dzīvnieku attēli

8. attēls. Dzīvnieku attēli

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma – Pēdu attēli

9. attēls. **Pēdu attēli**

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

Sociālā un pilsoniskā mācību joma – Emociju attēli

10. attēls Emociju attēli

Metodiskais materiāls 3–4 gadus vecu bērnu fiziskā līdzsvara attīstībai
Svetlana ŠILOVA

Izmantotā literatūra

- Brennan, D. (2022). *3 to 4 Year Olds: Developmental Milestones*. Pieejams: <https://www.webmd.com/parenting/3-to-4-year-old-milestones#1-3>
- Brūvere, L. (2020). *Fizisko prasmju normas 3–6 gadus veciem bērniem un rotaļas, kas tās attīstīšana*. Pieejams: <https://www.mammamunteti.lv/berns/berndarznieks/46541/fizisko-prasmjunormas3-6-gadus-veciem-berniem-un-rotalas-kas-tas-attista>
- Elnebija, I. (2000). *Pakāpieni bērna attīstībā*. Rīga: Pētergailis. 3
- Karlovska, R., (2017). *Līdzsvara attīstība pirmskolas un jaunāka skolas vecuma bērniem pamatkustības*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Krasnova, A. (2006). *Bērna fiziskā attīstība*. Pieejams: https://medicine.lv/raksti/bernafiziska-attistiba_99519
- Ķerve, S., Gintere, S., Mitenberga, S. (2021). *Zīdaiņu un pirmskolas vecuma bērnu fizisko aktivitāšu veicināšana, tai skaitā bērnu attīstībai atbilstoša aprūpe (handlings), kustību attīstība, aktīvās rotaļas*. Pieejams: [MetodiskaisMaterials 4.dala 264 prec.pdf \(talakizglitiba.lv\)](#)
- Skola 2030 (2020). *Mācību pieejā – rotaļnodarbība dienas garumā*. Pieejams: <https://www.skola2030.lv/lv/istenosana/izglitibas-pakapes/pirmsskola>
- Zommere, L., Ābelniece, I. (2018). *VECĀKIEM. Informatīvs materiāls par bērna attīstību*. Pieejams: https://registri.visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metmat/inf_mat_vecakiem.pdf
- Горбачева, Л., (2017). *Что должен знать ребенок 3 - 4 лет к концу учебного года*. Pieejams: <https://nsportal.ru/detskiy-sad/materialy-dlya-roditeley/2017/11/24/chtodolzhen-znat-rebenok-3-4-let-k-kontsu-uchebnogo>
- Хохлова, Л. (2019). *Физическое развитие и активность детей в 3-4 года*. Pieejams: <https://nsportal.ru/detskiy-sad/zdorovyy-obraz-zhizni/2019/11/06/fizicheskoe-razvitiie-iaktivnost-detey-v-3-4-goda>

METODISKAIS MATERIĀLS “LAIKS TĒJAI”

Iluta Tarune

Rēzeknes tehnoloģiju akadēmija

Ilga Uzulnīka

Rēzeknes tehnoloģiju akadēmija

Mērķis: paplašināt latviešu valodas vārdu krājumu pirmsskolas sagatavošanas grupas jaunpieņacēju bērniem, izmantojot attēlu kartītes un dzeju.

Mērķgrupa: bērni vecumposmā no 5 līdz 7 gadiem.

Metodiskā materiāla “Laiks tējai” apraksts

Metodiskais materiāls iekļauj sevī dažādus valoddarbības veidus (klausīšanās, runāšana, lasīšana, rakstīšana), lai pielāgotu katram bērnam atbilstoši izglītības vajadzībām. Mācību procesā tiek iekļautas arī fiziskās aktivitātes, roku muskulatūras vingrināšana, kas pozitīvi ietekmē bērnu mācīšanās procesu. Metodiskais materiāls “Laiks tējai” sastāv no 4 apakštematiem:

- “Katrās dienas tēja”,
- “Vārām tēju!”,
- “Savieno un lasi!”,
- “Fiziskās aktivitātes”.

Uzdevumi:

1. Temata apguve integrētā veidā (Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma, Valodu mācību joma, Veselības un fiziskās aktivitātes mācību joma, Matemātikas mācību joma, Dabaszinātņu mācību joma).
2. Vārdu krājuma bagātināšana
3. Izpratnes paplašināšana par Latvijā audzētu zāļu tējas izmantošanu veselīgā uzturā.
4. Loģiskās un vizuālās atmiņas attīstība, izmantojot attēlu palīdzību un vārdu rakstību.
5. Mērķtiecīgas fiziskās aktivitātes, nodarbinot lielo un sīko muskulatūru.

Metodiskais materiāls “Laiks tējai”
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

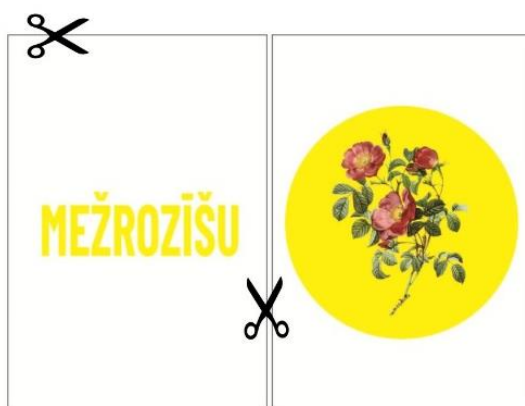
“KATRAS DIENAS TĒJA” APRAKSTS

Mērķis: iepazīstināt pirmsskolas izglītības 3. posma bērnus ar tēju nosaukumiem un paplašināt vārdu krājumu.

Nepieciešams: kartītes ar attēliem un vārdiem, maisiņš ar aukliņu.

Apraksts:

Dzejoļi drukāšanai pieejami nākošajā lapā. Izdrukājiet kartītes! Izgrieziet kartītes pa līnijām!

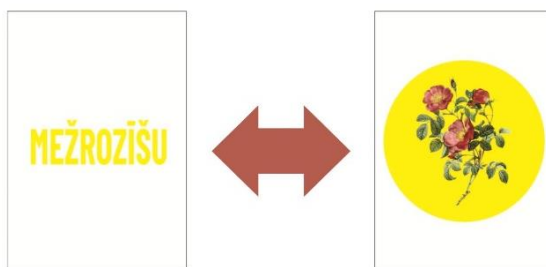

1. attēls. Kartītes ar attēlu un vārdu paraugs

Salīmējiet kartītes tā, lai no vienas puses būtu vārds, no otras atbilstošais attēls.

Labā puse

Kreisā puse

2. attēls. Kartītes izgatavošana

Katru dzejoli ieliek atsevišķā maisiņā. Kartīti ar dzejoli noliek bērnam priekšā, kopīgi izlasa to. Bērns izklāj uz galda vismas dzejoļa kartītes ar vārdiem uz augšu. Lasot dzejoli, bērns kārtoti secīgi kartītes. Kad visas kartītes ir secīgi saliktas, dažas kartītes tiek pagrieztas ar attēlu uz augšu. Ar bērnu tiek pārrunāts, kas attēlā redzams un kādu vārdu apzīmē noteiktais attēls dzejolī. Bērns lasa dzejoli tik ilgi, kamēr visas kartītes ir apgrieztas ar attēliem uz augšu.

Spēli var spēlēt arī mainot attēlus uz vārdiem, līdz viss dzejolies sastāv no vārdiem.

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

MEŽROZĪŠU

AVENĪŠU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

KUMELĪŠU

TĒJA

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

PILNA

SILTAS

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

SAULES

VASARAS

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

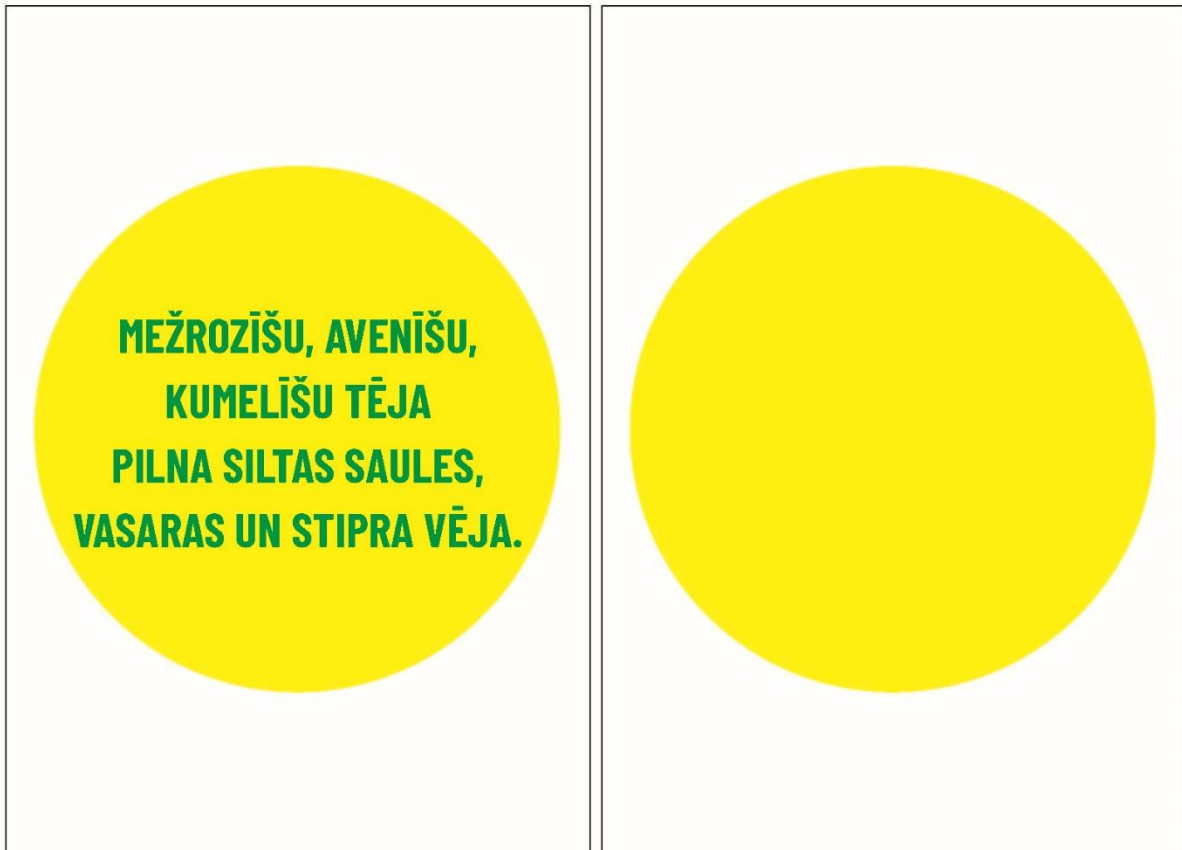
UN STIPRA

VĒJA

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

AVENĪTES

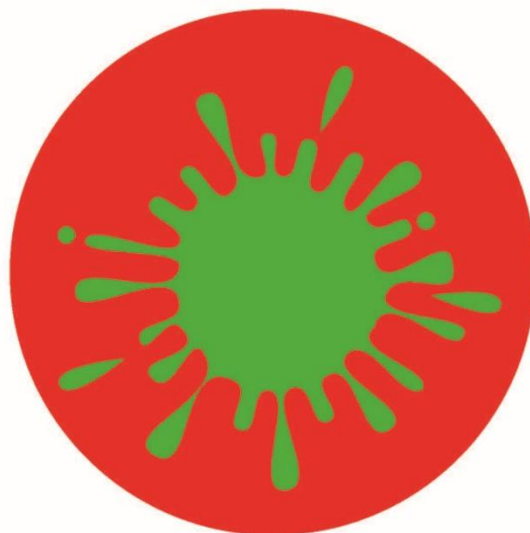
KUMELĪTES

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

ZĀĻĀ

KRŪZĒ

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

KRĪT

VESELĪGO

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

STIPRO

TĒJU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

JĀSTEIDZ

NOBAUDĪT

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULNĪKA

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

DZER

TĒJAS

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

ZIEMĀ

VASARĀ

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

AGRĀ RĪTĀ

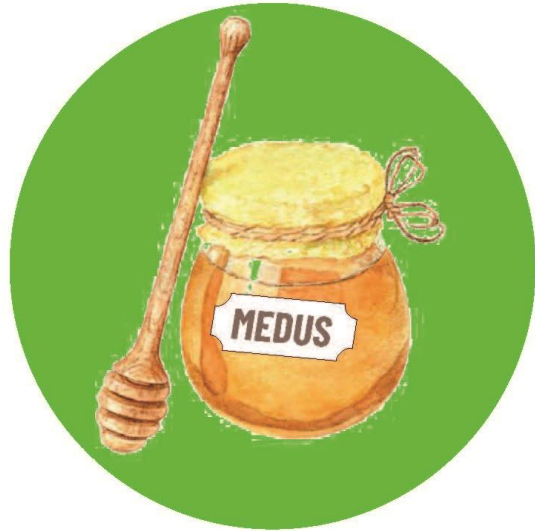
VAKARĀ

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

MEDU

SALDUMAM

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

LIEC

VESELS

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

ĀTRI

TIEC

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

SALDU

TĒJU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

VĀRĪŠU

TĒJKANNU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

SILDĪŠU

KRŪZĒ

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

PIPARMĒTRAS

BĒRŠU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

UN TAD

SILTU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

TĒJU

DZERŠU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

KLINGERĪŠU

TĒJU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

DZERU

PASAUĻI

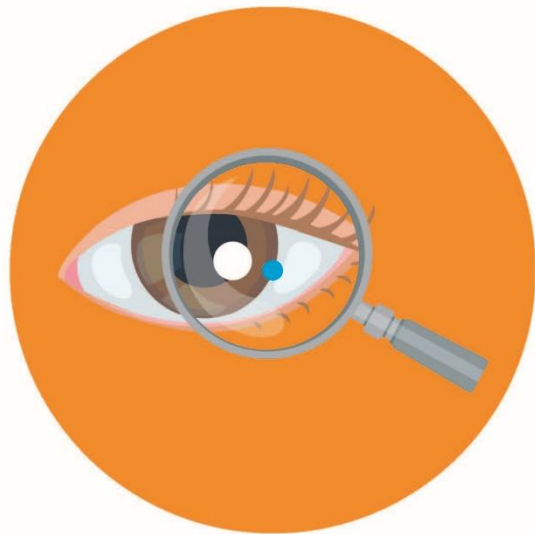

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

ES

SKAIDRI

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

REDZU

ŅEMU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

KAROTI

UN MAISU

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

SMARŽA

IET

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

PA GAISU

**KLĪŅĒRĪŠU TĒJU DZERU,
PASAULI ES SKAIDRI REDZU.
ŅEMU KAROTI UN MAISU
SMARŽA IET PA GAISU.**

Metodiskais materiāls “Laiks tējai”

Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

“VĀRĀM TĒJU!” APRAKSTS

Mērķis: paplašināt bērnu zināšanas par tēju daudzveidību un īpatnībām, izmantojot dažādus maņu orgānus (tauste, garša, smarža).

Apraksts: Skolotājs piedāvā bērniem kopīgu tējas dzeršanas pasākumu.

Mācību procesā paredzēts: Latvijā audzētas zāļu tēju atpazīšana, zāļu tējas pagatavošana, pašapkalpošanās prasmju pilnveide, tējas dzeršanas un galda kultūras apguve, kā arī drošības noteikumu ievērošana, darbojoties ar karstu ūdeni. Bērni mācās izteikt savas emocijas, veicot dažādas darbības un degustējot tējas.

1. tabula

Vāram tēju! – mācību procesa raksturojums

SKOLOTĀJA DARBĪBA	BĒRŅA PAREDZAMĀ DARBĪBA
Skolotājs sagatavo visu nepieciešamo tējas dzeršanas pasākumam: tējkanu, tējas caurspīdīgos traukus, medus, galdauts, karotītes, krūzes, salvetes, cianasts bērniem.	
Skolotāja ievads: “Zāļu tējas ir sena tradīcija, kas sākās pirms tūkstošiem gadu, kad cilvēki pamanīja, ka dažu augu novārījumi var palīdzēt mazināt dažādas veselības problēmas. Tās izcelsme ir cieši saistīta ar dabas un cilvēka zināšanām par augu īpašībām un to ietekmi uz ķermeni. Zāļu tējas var būt veidotas no dažādiem augiem, kuriem tiek piešķirtas dažādas īpašības, piemēram, ārstējošās, dziedējošās, uzmundrinošās, nomierinošās. Augu izvēle un tējas pagatavošanas metodes var atšķirties atkarībā no kultūras, tradīcijām un ārstējamiem mērķiem”.	Bērni klausās, uzdod jautājumus par sev interesējošām lietām.
Skolotājs aicina bērniem pastāstīt par drošības noteikumiem darbam ar karstu ūdeni, kādi ir galda kultūras pamatprincipi (3. attēls. Drošība).	Bērni stāsta par ētikas noteikumiem pie galda, drošību.

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"

Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

Skolotāja aicina bērnus klāt galpus.	Bērni patstāvīgi veic galda klāšanu.
Skolotāja piedāvā bērniem patstāvīgi izvēlēties un pagatavot sev vēlamo tēju un atgādina par drošības noteikumu ievērošanu.	Bērni pagatavo sev tēju, ievērojot drošības noteikumus.
Skolotāja iedod darba lapas (4. attēls. Tējas pagatavošanas secība) un lūdz bērnus tās aizpildīt. Pēc darba lapu aizpildīšanas, skolotāja aicina bērnus izstāstīt par savu veikumu.	Bērni aizpilda darba lapas, stāsta savu pieredzi.
	Bērni sakārto savu darba vietu.

- Pasākuma laikā, bērni apgūst galda kultūru (galda klāšana, drošība pie galda).
- Bērni iepazīstas ar zāļu tēju smaržu, garšu, faktūru. Tējas ir brīvi pieejamas bērniem caurspīdīgos traukos, kurus atverot var tēju izpētīt.
- Bērns pats pēc savām vēlmēm patstāvīgi pagatavo sev tēju, eksperimentējot ar dažādām garšām. Stāsta par savām emocijām tējas galda klāšanas laikā, tējas degustācijas laikā, tējas dzeršanas aktivitātes nobeigumā.
- Tējas dzeršanas laikā skolotāja uzdod bērniem jautājumus, tādā veidā aktivizējot dzejoļa tekstā pieminētos vārdus.
- Bērniem tiek izdalītas darba lapas uz kurām uzrakstīta darbību secība tējas pagatavošanai.

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

DROŠĪBA!

- ✓ **KARSTA TĒJKANNA -
PALŪDZ PALĪDZĪBU PIEAUGUŠAJIEM!**
- ✓ **GAIDI, LAI TĒJA ATDZIEST!**
- ✓ **ESI MIERĪGS DZEROT TĒJU!**
- ✓ **RUNĀ AR TUKŠU MUTI!**
- ✓ **SAKĀRTO PĒC SEVIS!**

3. attēls. Drošība

TĒJAS PAGATAVOŠANAS SECĪBA

4. attēls. Tējas pagatavošanas secība

Metodiskais materiāls “Laiks tējai”

Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

“SAVIENO UN LASI!” APRAKSTS

Mērķis: attīstīt pirmsskolas vecuma bērnu loģisko domāšanu, domāšanas formulēšanas un salīdzināšanas prasmes, veicinot viņu prasmes vērot, salīdzināt un interpretēt savas domas. Ar dažādu vizuālu attēlu palīdzību bērni mācās zāļu tēju nosaukumus un atpazīt augus.

Apraksts: Izdrukājiet un izgrieziet kartītes pa līnijām.

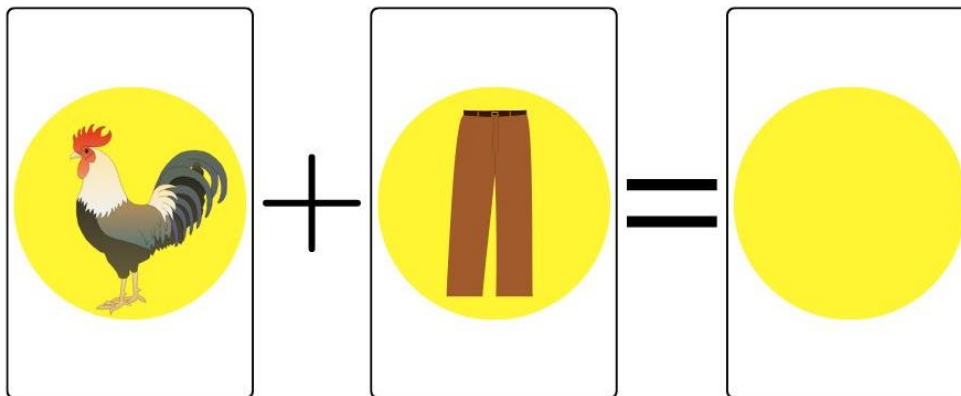
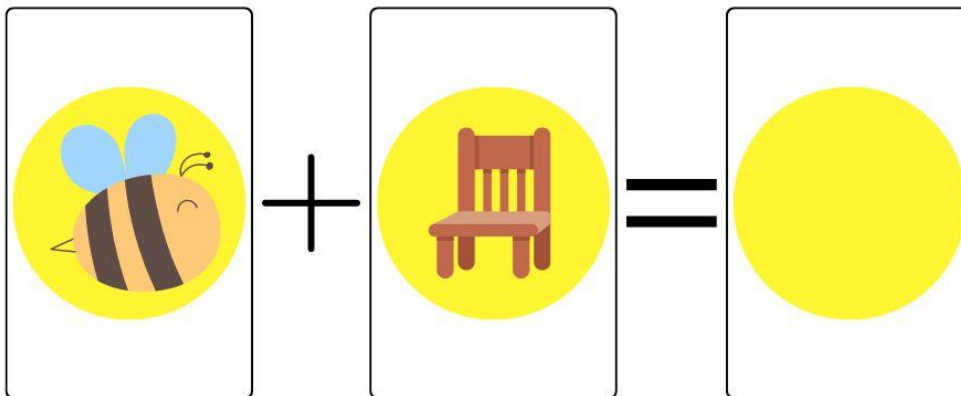
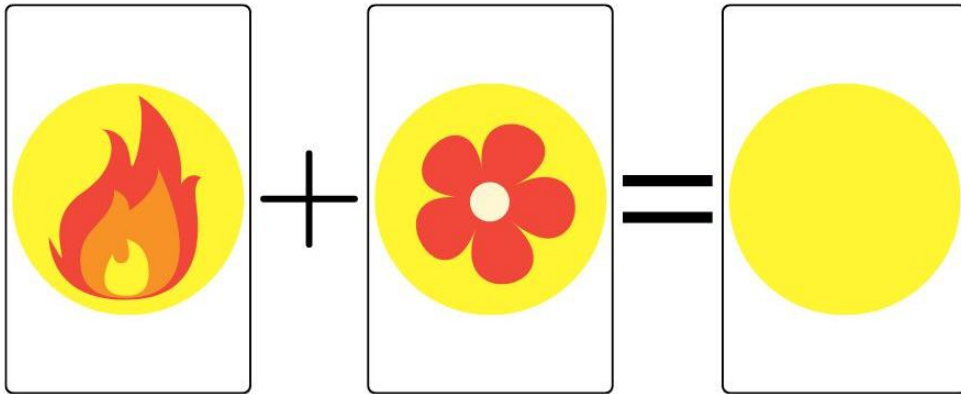
5. attēls. Kartītes pagatavošana

1. variants. Skatoties uz zāļu tēju nosaukumu un attēlu, atrod priekšmetu kartītes, lai izveidotu vārdu salikumu.

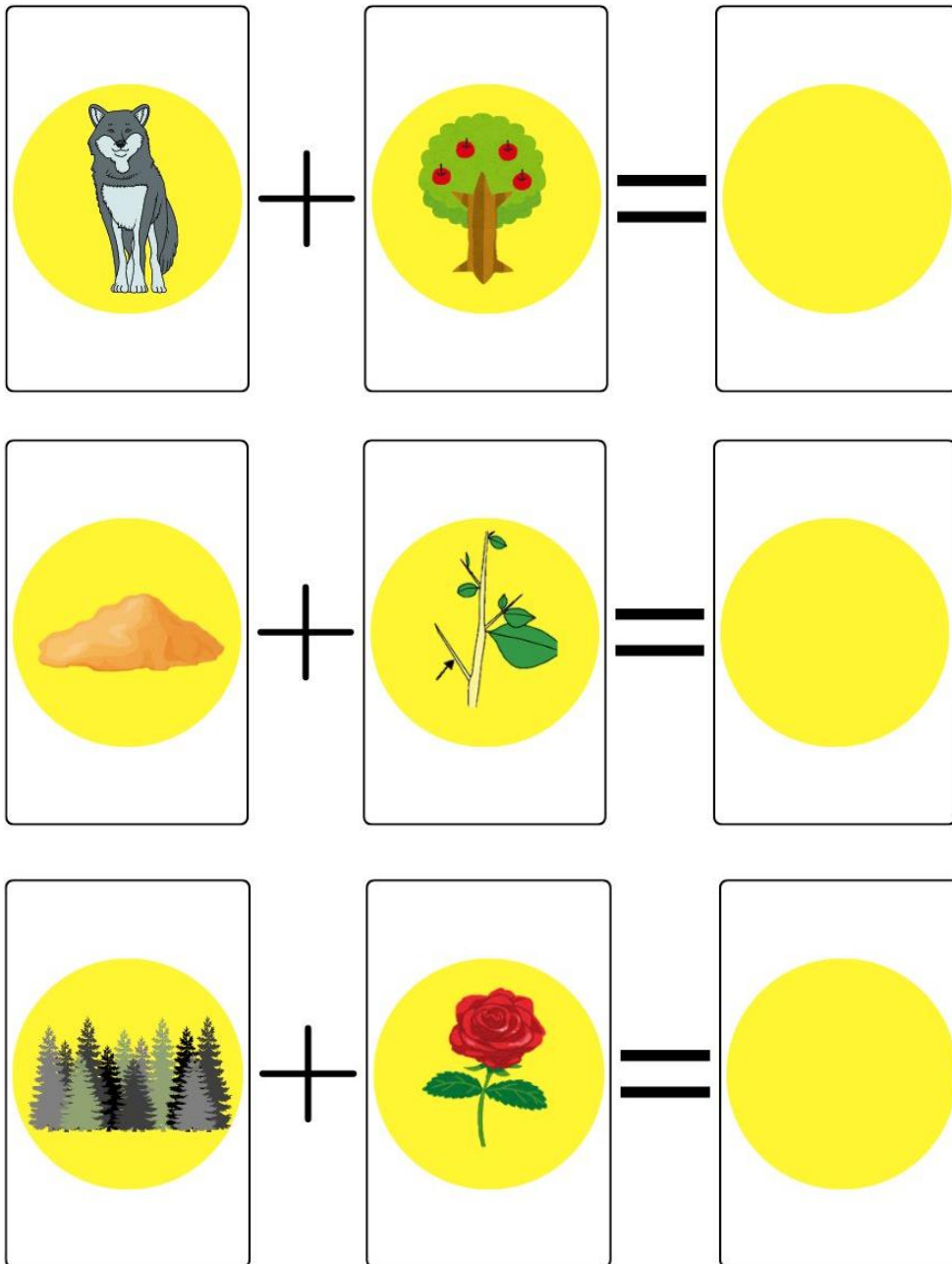
2. variants. Aizklāj (izmantojot līmlapiņu) zāļu tēju nosaukumu. Uzdevums: atrast atbilstošas priekšmetu kartītes, lai veidotos vārdu savienojums.

3. variants. Veido zāļu tēju nosaukumu no priekšmetu kartītēm, pieraksta to uz tukšās kartītes. Pārbauda vārdu pareizrakstību izmantojot zāļu tēju kartītes ar atklātiem nosaukumiem.

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

Metodiskais materiāls "Laiks tējai"
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

Zāļu tēju kartītes ar nosaukumiem

Metodiskais materiāls “Laiks tējai”
Iluta TARUNE, Ilga UZULŅIKA

“FIZISKĀS AKTIVITĀTES” APRAKSTS

Mērķis: attīstīt bērnu muskuļu un locītavu lokanību.

Metodiskais komentārs: fizisko aktivitāšu veikšanai tiek izmantota komplekta “Katra dienas tēja” attēli.

Apraksts: Bērniem tiek parādīta vingrinājumu kartīte (piemēram, karote) un nosaukts vingrinājums (piemēram, esi gara karote!). Tiek demonstrētas atbilstošas vingrinājuma kustības. Bērni atkārto. Kartītes tiek mainītas, izpildot vingrinājumus. Kad vingrinājumi ir apgūti, tos var veikt, skatoties uz kartītēm bez paraugdemonstrējuma. Kāds no bērniem izpilda vingrinājumu, citi nosauc tā nosaukums.

2. tabula

Vingrinājumu raksturojums

Nosaukums	Vingrinājums
<p>“ESI GARA KAROTE”</p> 	<p>Sākuma stāvoklis (kājas nedaudz plati, rokas gar sāniem) → taisni paceltas rokas virs galvas → paceļas uz pirkstgaliem → sākuma stāvoklis.</p>
<p>“KAROTE MAISA TĒJU”</p> 	<p>Sākuma stāvoklis (kājas nedaudz plati, rokas gar sāniem) → stāvus, rokas uz gurniem → pagriešanās pa labi → pagriešanās pa kreisi → sākuma stāvoklis.</p>
<p>“TĒJA KRĪT KRŪZĒ”</p> 	<p>Sākuma stāvoklis (kājas plecu platumā, rokas sānis) → noliekšanās uz priekšu, plaukstu sasišana zem labās kājas ceļgala → sākuma stāvoklis → noliekšanās uz priekšu → plaukstu sasišana zem kreisās kājas ceļgala → sākuma stāvoklis.</p>
<p>“ŪDENS BURBUĻOŠANA”</p> 	<p>Sākuma stāvoklis (kājas plecu platumā, rokas sānis) → muskuļu atslābināšana → sākuma stāvoklis → papurina rokas → sākuma stāvoklis → papurina visu ķermeni vienlaicīgi</p>

TEMATA “PIE MUMS LATVIJĀ” MĒNEŠA PLĀNOJUMS IEKĻAUJOŠĀ VIDĒ

Elvita Melngaile

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija

Daiga Viša-Pumpura

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija

Tēmas plānojuma mērķis: Iepazīstināt bērnus ar Latvijas valsts svētku svinēšanu, veicinot piederības izjūtu savai valstij. Rast iespēju iekļaut visus grupas bērnus, neatkarīgi no viņu vajadzībām, prasmēm un pieredzes, nodrošinot katram bērnam iespēju aktīvi piedalīties un mācīties. Veicināt bērnu valodas attīstību mēneša tēmas ietvaros.

Apraksts: Plānojums paredzēts pirmsskolas izglītības 3. posma bērniem ar dominanti latviešu valodas un tehnoloģiju mācību jomās, lai veiksmīgi apgūtu mēneša tēmu un papildus veicinātu valodas attīstību. Materiāls sastāv no mēneša plānojuma “Pie mums Latvijā” un diviem individualizētiem uzdevumiem bērnam, kuram nepieciešams atbalsts.

Temata nosaukums	Vecuma grupa 3. posms (5 gadi)	4 nedēļas (atkarībā no nepieciešamā laika SR sasniegšanai)
Sasniedzamie rezultāti: LATVIEŠU VALODAS MĀCĪBU JOMA <ul style="list-style-type: none"> – Darbojoties iepazīst sev nozīmīgus burtus – atšķir un nosauc burtus savā vārdā, skaņu apzīmējot ar atbilstošu burtu. Atpazīst burtus vārdā <i>Latvija</i>. – Raksta savu vārdu. Stāsta par apkārtni, kurā viņi dzīvo. TEHNOLOĢIJU MĀCĪBU JOMA <ul style="list-style-type: none"> – Piedalās vienkāršu un veselīgu ēdienu pagatavošanā. Izveido savu Latvijas karogu. KULTŪRAS IZPRATNES UN PAŠIZPAUSMES MĀKSLĀ MĀCĪBU JOMA <ul style="list-style-type: none"> – Vēro, klausās un iztēlojas. Rada un īsteno savu vārdu grafiski. Veido Latvijas karogu. Dejo vienkāršus deju soļus atbilstoši mūzikas ritmam, zina dziesmas “Sarkanbaltsarkans” piedziedājumu.		

Temata “Pie mums Latvijā” mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

<p>DABASZINĀTŅU MĀCĪBU JOMA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Darbojoties ar Latvijas karti, nosaka tās mērogu. Zina dažādu upju, ezeru, kalnu, pilsētu nosaukumus. <p>MATEMĀTIKAS MĀCĪBU JOMA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prot noteikt dažādus attālumus kartē un dabā. Ēdiena gatavošanas procesā iepazīst produktu mērvienības. Sver produktus uz virtuves svariem. <p>VESELĪBAS UN FIZISKĀS AKTIVITĀTES MĀCĪBU JOMA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kustoties notur līdzsvaru. Izmantojot sīko/lielo motoriku, veic noteiktas kustības. 			
<p>Ziņa bērnam: Latvija ir mūsu dzimtene un novembrī tā svin savu dzimšanas dienu. Latvija ir upēm, ezeriem, mežiem un pilsētām bagāta valsts.</p>			
<p>TĒMAS APGUVES NORISE</p>			
<p>AKTUALIZĀCIJA</p>			
<p>Skolotāja darbības</p>	<p>Bērnu darbības</p>	<p>Iespējamie uzdevumi valodas attīstībai</p>	<p>Diferenciācija vai individualizācija atbilstoši bērna valodas līmenim</p>
<p>Informē bērnus par sasniedzamajiem rezultātiem un noskaņo temata apguvei. Noskaidro, kas ir Latvija, dzimtene.</p> <p>Rotaļdarbības laikā prezentē un aicina pārrunāt video “Suns Funs un mūsu Latvija” (Ziedoņa muzejs, 2023).</p> <p>Iepazīstina ar Latvijas karti, piestiprina mazu karodziņu dzīvesvietā. Aicina nosaukt lietas, priekšmetus kartē, kas sākas ar skaņu L (Ieteicams izmantot karti “Iedvesmas zeme Latvija”, The White Book, 2013).</p>	<p>Seko pedagoga norādēm, uzdod jautājumus, dalās personīgajā pieredzē un viedoklī.</p> <p>Klausās, skatās video. Pārrunā, atbild uz skolotājas jautājumiem.</p> <p>Dalās zināšanās – ko es zinu par Latviju, kādus svētkus svin Latvijā novembrī, kā saprot un izjūt Latviju.</p> <p>Apskata mēneša tēmai veltītos attēlus uz “runājošās sienas”, izpēta Latvijas karti, nosauc lietas, kas sākas ar skaņu L, dalās savās zināšanās (piem., kurās pilsētās ir bijis, kā sauc galvaspilsētu, kur kartē atrodamies mēs? utt.)</p>	<p>Atpazīst visas skaņas vārdā “Latvija”.</p> <p>Runātā vai lasītā tekstā atšķir vārdus, kas sākas ar doto skaņu.</p> <p>Nosauc pirmo un pēdējo skaņu vārdā (izmantojot kartītes ar skaņām, attēliem + knaģi, vai metot viens otram bumbu un saucot vārdus).</p> <p>Atpazīst un trenējas rakstīt rakstiskos burtus L, l.</p> <p> (VISC, 2022).</p> <p>Pirkstiņvingrinājums – sasveicināšanās rīta aplī:</p>	<p>Spēle “Kas tas ir?” (izmanto jaunos jēdzienus (Latvija, dzimtene, skaņas ar L.): Izvēlas kādu priekšmetu, izdomā par to nelielu stāstījumu (dažus teikumus), stāsta savu stāstījumu, bet nepiemin izvēlēto priekšmetu. Stāstījuma beigās saka: “Kas tas ir?”</p> <p>Ar roku kustībām attēlo Latvijas vārda burtus, izmantojot sīko/lielo motoriku.</p>

Temata “Pie mums Latvijā” mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

<p>Uzdod uzvedinošus jautājumus: Kā skan Latvija?, Kā smaržo Latvija?, Ko es saozu Latvijā? utt.</p> <p>Vada prāta vingrinājumu “Kopēšana” (vienlaicīgi ar abām rokām gaisā zīmē aptuvenu Latvijas kontūru, variācija – zīmēšana to uz papīra.).</p> <p>“Runājošā siena” atspoguļo temata nosaukumu, ziņu bērnam, attēlus, kas raksturo mēneša tēmu, Latvijas karti.</p> <p>Aicina piedalīties sava vārda kartītes izgatavošanā (uzlīmēt, izkrāsot burtu siluetus).</p> <p>Piedāvā bērnam gatavus trafaretus.</p> <p>Piedāvā bērnam izmantot dažāda veida rakstāmpiederumus (zīmuļi, krīti, flomāsteri).</p>	<p>Piedalās prāta vingrojumā “Kopēšana”, ierosina, kādus attēlus vēl varētu zīmēt.</p> <p>Iepazīstas ar sava vārda grafisko attēlojumu.</p> <p>Atrod sava vārda kartīti un to lieto atbilstoši vajadzībai (pieliek pie sava darba).</p> <p>Piedalās sava vārda kartes izveidē.</p> <p>Vēro, kā pieaugušais raksta uz dažādām virsmām ar dažādiem rakstāmpiederumiem. Izvēlas sev vēlamos rakstāmpiederumus.</p> <p>Izmanto burtu trafaretus – velk pa līnijām sava vārda burtu trafaretus.</p>	<p>Šodien zaķim liela diena, <i>(ar rokām attēlo: liels)</i></p> <p>Visi iet ciemos pie viņa, <i>(ar pirkstiem pa grīdu, imitējot iešanu)</i></p> <p>Pasniegs tam smaidu, pasniegs tam prieku. <i>(attēlo smaidu sejā)</i></p> <p>Kopā tie iededzinās vienu, <i>(rāda vienu rādītājpirkstu paceltu gaisā)</i></p> <p>Vienu, vienu prieku, <i>(rāda vienu pirkstu)</i></p> <p>Lai zaķēns pūš svecītes visiem par prieku. <i>(bērni pūš rādītājpirkstu virzienā, pēc tam aplaudē).</i></p> <p>(Markova, 2024).</p> <p>Refleksija par video “Suns Funs un mūsu Latvija”, nevis pārrunu veidā, bet, izmantojot drāmas elementus:</p> <p>“Stāsts vienā vārdā”:</p> <ul style="list-style-type: none"> –Izskaidrojiet visiem spēles noteikumus. Katra grupa apsēžas aplī. –Pirmais, kurš sāk stāstījumu, pasaka vienu vārdu. –Bērns, kurš sēž no viņa pa kreisi, pasaka nākamo vārdu, nākamais turpina un 	
--	--	--	--

Temata “Pie mums Latvijā” mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

		<p>tā tālāk pa apli, katram pasakot vienu vārdu.</p> <p>–Spēles mērķis ir vārdu pa vārdam izstāstīt sakarīgu stāstu. (Kasado, 2018).</p> <p>Atkārto vairākas reizes savu vārdu skaļi to izrunājot, atkārto arī citu bērnu vārdus.</p> <p>Rotaļa, kur bērns saucot savu vārdu izdomā kādu kustību, pārējie atkārto.</p>	
APJĒGŠANA			
Skolotāja darbības	Bērnu darbības	Iespējamie uzdevumi valodas attīstībai	Diferenciācija vai individualizācija atbilstoši bērna valodas līmenim
<p>Iepazīstina bērnus ar I. Cīrules stāstu “Dzimšanas diena”. Palīdz noskaidrot, ka Latvija šajā mēnesī svin dzimšanas dienu. Aicina padomāt, ar ko valsts dzimšanas diena atšķiras no bērna dzimšanas dienas. Atgādina, kas ir valsts. Iepazīstina ar skaņām vārdā “Latvija”.</p> <p>Patstāvīgajā rotaļdarbībā mudina veidot atgādes – zīmējot savā vārdā esošo burtu asociācijas (piem., A – auto). Apkopo tās mazā grāmatiņā.</p> <p>Skolotāja vadīta rotaļnodarbībā dodas pastaigā uz dažādām vietām tuvākajā apkārtnē – mežu,</p>	<p>Uztver tekstā pausto informāciju. Atpazīst skaņas vārdā “Latvija”. Izliek sev pazīstamos burtus no dabas materiāliem – kastaņiem, zīlēm.</p> <p>Vingrinās rakstīt vārdu “Latvija”.</p> <p>Vingrinās nosaukt vārdus, kas sākas ar skaņām, kas ir bērna vārdā.</p> <p>Veido sava vārda burtu atgādni.</p> <p>Dodas pastaigā, pievēršot uzmanību dabai tuvākajā apkārtnē. Stāsta par redzēto pilnos teikumos, citiem dzirdami un saprotami. Izprot Latvijas dabas daudzveidību.</p>	<p>Nepabeigto teikumu metode: <i>Es dzīvoju.. Mana valsts ir.. Latvijā ir.. Latvijā dzīvo..</i> u.tml.</p> <p>Vingrinās atpazīst un saklausīt skaņu, kā arī rakstīt burtus L, l.</p> <p>Papildina vārdu krājumu.</p> <p>Skaņu artikulācijas vingrinājumi skaņai L.</p> <p>Piemēram: (LA-LA-LĀ-LĀ – LAPA, LAMPA, LAIVA, LATVIJA. LE-LE-LĒ-LĒ – LENTE, LETE, LELLE. LI-LI-LĪ-LĪ – LIDO, LĪVIJA, LIDMAŠĪNA, LĪME, LINEĀLS.</p>	<p>Bērni ar mācīšanās grūtībām izmanto sava vārda atgādes.</p> <p>Logopēdes Evitas Barkanes logopēdiskā burtnīca skaņai L. (Barkane, E.)</p> <p>Var izmantot skolotājas sagatavotus trafaretus, attēlus ar apkārtnē pieejamajiem objektiem.</p> <p>Individuāli ar bērnu pārrunā, kur viņš ir bijis, ko redzējis.</p> <p>Spēle “Skaņu ceļojums pa Latviju” (skat.1. pielik.)</p> <p>Darbs ar zilbju tabulām, piemēram:</p>

Temata “Pie mums Latvijā” mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

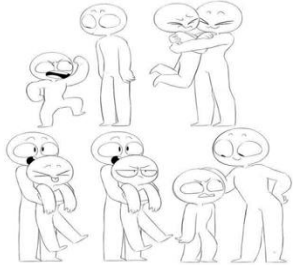
<p>pļavu u.tml. Stāsta, kas dabā ir raksturīgs Latvijai.</p> <p>Uz “runājošā sienas” piestiprina attēlus no dažādām pastaigas vietām pirmsskolas izglītības iestādes tuvākajā apkārtnē.</p> <p>Aicina noskatīties video par novadu, kurā dzīvo, mācās (atbilstoši savam novadam).</p> <p>Iepazīstina bērnus ar apkārt esošajiem ezeriem, upēm, kalniem.</p> <p>Mudina bērnus iesaistīties diskusijā un pastāstīt ko viņi ir redzējuši sev apkārt.</p> <p>Piedāvā ar dažādu apkārt esošo priekšmetu palīdzību izveidot savu dzīves vietu (ciemu, pilsētu, mājas).</p> <p>Skolotāja pastāsta/parāda bērniem karoga krāsas, kā tas izskatās.</p> <p>Piedāvā izveidot katram savu Latvijas karogu. Mudina izmantot dažādus materiālus, izmērus, bet ievērojot krāsas (sarkanbaltsarkano).</p> <p>Noklausās un dzejo dziesmas pavadībā (Bermudu divstūris “Sarkanbaltsarkanais”).</p> <p>Organizē Latvijas produktu degustāciju, sadarbībā ar vecākiem (rupjmaize, medus, konfektes “Gotiņa”, dzērvenes).</p>	<p>Noskatās filmu par savu novadu, kurā dzīvo. Klausās skolotāja stāstītajā, piedalās diskusijā par to, kas viņiem atrodas apkārt, saistot ar savu personīgo pieredzi – ko viņi paši ir apmeklējuši vai dzirdējuši.</p> <p>Veido savu māju/ciemat/pilsētu, izmantojot dažādus bērnudārza grupā pieejamus priekšmetus (Lego, plastilīns u.t.t.). Prezentē veikumu un stāsta, ko ir izveidojuši.</p> <p>Noklausās doto uzdevumu.</p> <p>Izvēloties dažādus izmērus, veido savus Latvijas karogus, izmantojot tam paredzētās krāsas.</p> <p>Noklausās un dejo/dzied līdzī dziesmai.</p> <p>Piedalās degustācijas galda noformēšanā, salvešu locīšanā.</p> <p>Degustē vecāku sagatavotos Latvijai raksturīgos pārtikas produktus. Pārrunā, ko no šiem produktiem varētu pagatavot.</p>	<p>LU-LU-LŪ-LŪ – LŪPA, LŪDZU).</p> <p>Elpošanas vingrinājums “Pūšam tauri” – salūts valsts dzimšanas dienā. (Demitere, D.)</p> <p>Ar roku kustībām attēlo upes, ezerus, kalnus un nosauc dažādus nosaukumus, kas ir jau zināmi Latvijā (Gauja, Daugava, Gaiziņš, Rāzna).</p> <p>Drāmas priekšnesuma sagatavošana - veltījums Latvijai valsts svētkos (dziesmas, dzejoļi).</p> <p>Māra Cielēna “Valoda”</p> <p>Valoda</p> <table border="0"> <tr> <td>Nolaizas putns uz palodzes.</td> <td>“Lūdzu, mammit, tēti, paldies</td> </tr> <tr> <td>Vālodze? Nē, pelēks balodis.</td> <td>Vecmāmiņ, sa-mi-ļo-si-mies</td> </tr> <tr> <td>Gludo galviņu pieliecis,</td> <td>Labvakar, māsiņ, brālīt, labr</td> </tr> <tr> <td>Ieklausās: kas tā par valodu?</td> <td>Simt veidos labu var pasacīt</td> </tr> <tr> <td>Latviešu valoda, balodi,</td> <td>Klausās un mācās balodis</td> </tr> <tr> <td>Pasaule jaukāka valoda.</td> <td>Pasaule jaukāko valodu.</td> </tr> </table> <p>Vestibulārais aparāts + uztvere + motorā attīstība:</p> <p>Aktivitātes ar dažāda diametra bumbām (mest, ķert utt.).</p> <p>Aktivitātes “Aiziet” un “Stop”</p> <p>Dažādu materiālu/ priekšmetu līdzināšana ar plaukstām - smiltis, ziepes, krāsas.</p>	Nolaizas putns uz palodzes.	“Lūdzu, mammit, tēti, paldies	Vālodze? Nē, pelēks balodis.	Vecmāmiņ, sa-mi-ļo-si-mies	Gludo galviņu pieliecis,	Labvakar, māsiņ, brālīt, labr	Ieklausās: kas tā par valodu?	Simt veidos labu var pasacīt	Latviešu valoda, balodi,	Klausās un mācās balodis	Pasaule jaukāka valoda.	Pasaule jaukāko valodu.	 <p>(atrast tabulā norādīto zilbi, lasīt rindu vai kolonnu ar konkrētu burtu u.t.t.)</p> <p>Vārdi sadalīti zilbēs.</p> <p>LAT - VI - JA</p> <p>DZIM – ŠA – NAS</p> <p>DIE – NA</p> <p>SVĒT – KI u.t.t.</p> <p>Grāmatas ar tekstūru, skaņām.</p> <p>Teksta lodziņi (baltā lapā izgriezums vienam vārdam vai teikumam), lasot redz tikai to, lai spētu koncentrēties. (Sākumā laukums tikai vienam vārdam, tad vairākiem, vēlāk jau teikumam.)</p> <p>Palielināts lasīšanas biežums.</p> <p>Koncentrēšanās prasmes vingrināšanai uzdevumi:</p> <p>https://www.canva.com/design/DAGKQ7I0He8/wrOsgpGpIEvpAxUzMhA7tw/view?utm_content=DAGKQ7I0He8&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor#4 (Kaša, E.)</p>
Nolaizas putns uz palodzes.	“Lūdzu, mammit, tēti, paldies														
Vālodze? Nē, pelēks balodis.	Vecmāmiņ, sa-mi-ļo-si-mies														
Gludo galviņu pieliecis,	Labvakar, māsiņ, brālīt, labr														
Ieklausās: kas tā par valodu?	Simt veidos labu var pasacīt														
Latviešu valoda, balodi,	Klausās un mācās balodis														
Pasaule jaukāka valoda.	Pasaule jaukāko valodu.														

Temata “Pie mums Latvijā” mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

<p>Iepazīstas ar rupjmaizes kārtējuma gatavošanas secību. Uz “Runājošās sienas” ēdienu attēli un nosaukumi, bērnu refleksija par degustāciju (maņu vērtējums).</p>	<p>Iepazīstas ar rupjmaizes kārtējuma recepti, sauc nepieciešamās sastāvdaļas, daudzumus. Zina un ievēro higiēnas un drošības noteikumus. Gatavo, servē un degustē rupjmaizes kārtējumu. Dalās, kā svinēs svētkus ģimenē.</p>	<p>Sist plaukstu ar ziepju burbuliem; attēlot, kādu skaņu tas rada. Spēle “Akmens, šķēres, papīrīts”. Demonstrē savus izgatavotos karogus, paplašināti stāstot, kāpēc izvēlējās šādu izmēru, materiālu. Dzied līdzī dziesmai (pirms tam iemācīts dzejoļa viens pants): Sarkan balt sarkanais mastā plīvo (stāv taisni, kustina ar rokām tikai karogus), Redzi te letiņi, nav tiem līdzīgo (Grozās uz sāniem) Sarkan – balt sarkanais mastā plīvo (stāv taisni, kustina ar rokām tikai karogus), Pērkons, Daugava, Saule mūsos dzīvo (Pietupstas un lēnām ceļas uz augšu). Izpilda dažādas kustības izmantojot drāmas elementus. Var izmantot iepriekš izveidotos karodziņus. “Kārumnieks 1” (Mēles vingrināšana) – nolaižīt augšlūpu ar platu mēles galu, pēc tam paslēpt lūpu zem mēles (ieteikums – noziest augšlūpu ar medu, šokolādi, ievārījumu vai cukuru. Tā būs</p>	<p>Spēle “Valodiņa” – gan koncentrēšanās, gan valodas prasmju attīstībai: https://maciunmacies.valoda.lv/speles/valodina/aiziet.html Piedāvāt bērnam izmantot jau gatavus karoga trafaretus. Ar kartiņu – modelēšanas radošo paņēmieni, skolēni gatavo desertu (skat. 2. pielik.).</p> <div data-bbox="1501 597 1827 971"> <p>Deserta pagatavošana Latvijai!</p> <p>Grafiskās zīmes — Stāstījums</p> <table border="0"> <tr> <td>1.k. Ziepju trauks</td> <td>1. Ievēro higiēnas prasības</td> </tr> <tr> <td>2.k. Sastāvdaļas</td> <td>2. Sagatavo: Saldais krējums 30%, Ievārījums, Rīvu maize!</td> </tr> <tr> <td>3.k. Mīkseris</td> <td>3. Saputo saldo krējumu</td> </tr> <tr> <td>4.k. Desertu trauks</td> <td>4. Kārto desertu traukā dotās sastāvdaļas</td> </tr> <tr> <td>5.k. Ogas</td> <td>5. Noformē desertu ar ogām</td> </tr> <tr> <td>6.k. Karote ar desertu trauku</td> <td>6. Degustē pagatavoto desertu.</td> </tr> </table> </div> <p>Dažādu vizuālo plānu izmantošana, piemēram:</p> <div data-bbox="1480 1096 1900 1323"> <p>Sākumā Pēc tam</p> </div> <p>Skolēns veido emociju dienasgrāmatu (katru dienu izrunā, aplicē, veido savu emociju</p>	1.k. Ziepju trauks	1. Ievēro higiēnas prasības	2.k. Sastāvdaļas	2. Sagatavo: Saldais krējums 30%, Ievārījums, Rīvu maize!	3.k. Mīkseris	3. Saputo saldo krējumu	4.k. Desertu trauks	4. Kārto desertu traukā dotās sastāvdaļas	5.k. Ogas	5. Noformē desertu ar ogām	6.k. Karote ar desertu trauku	6. Degustē pagatavoto desertu.
1.k. Ziepju trauks	1. Ievēro higiēnas prasības														
2.k. Sastāvdaļas	2. Sagatavo: Saldais krējums 30%, Ievārījums, Rīvu maize!														
3.k. Mīkseris	3. Saputo saldo krējumu														
4.k. Desertu trauks	4. Kārto desertu traukā dotās sastāvdaļas														
5.k. Ogas	5. Noformē desertu ar ogām														
6.k. Karote ar desertu trauku	6. Degustē pagatavoto desertu.														

Temata “Pie mums Latvijā” mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

		<p>papildus stimulācija veikt vingrinājumu); “Kārumnieks 2” – nolaizīt apakšlūpu ar platu mēles galu, paslēpt lūpu zem mēles. Stāsta, ko ir izveidojuši, kā viņiem garšojis, papildus atbildot uz uzdotajiem jautājumiem.</p>	<p>pārskatu – kādas emocijas izjūti dienas laikā vai konkrētu darbu veikšanā). Izstāsta emociju stāstu, izmantojot attēlus, piemēram:</p>
REFLEKSIJA			
Skolotāja darbības	Bērnu darbības	Iespējamie uzdevumi valodas attīstībai	Diferenciācija vai individualizācija atbilstoši bērna valodas līmenim
<p>Rosina notikumu pēctecību un mudina bērnus izmantot “Runājošo sienu”, lai atsauktu atmiņā mācību procesu. Regulāri tiek atgādināti informācija par mēneša tēmu (Latvijai raksturīgās ainavas, ēdieni, skaņas vārdā utt.). Pārrunā vēlreiz par to, kas viņiem atrodas blakus, kā sauc valsti kurā viņi dzīvo. Pārrunā, ko mēneša ietvaros ir izveidojuši, darījuši, izmantojot mēneša laikā grupā fotografētos attēlus, lai bērni atcerētos savu piedzīvoto.</p>	<p>Bērni iesaistās sarunās, sakot, kas patīk, kas nepatīk, ko vēl vēlētos uzzināt, izpētīt, rod idejas nākamā mēneša tēmai. Stāsta, kā tika veikti piedāvātie uzdevumi. Veic pašnovērtējumu (atbilstoši grupas praksei).</p>	<p>Nosauc savus vārdu skaļi un saprotami. Visi kopā norunā iemācīto pantiņu no dziesmas (Sarkanbaltsarkanais). Visi kopā atceras, ko secīgi ir darījuši.</p>	<p>Mnemotehnikas izmantošana (algoritms) lai atsauktu atmiņā mācību procesu (attēlu kartītes, īsos teikumus paskaidrojumi, personīgas atgādes).</p>

Temata “Pie mums Latvijā” mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

1. pielikums

Individualizēts uzdevums bērnam ar atbalsta nepieciešamību skaņu izrunas attīstībai “Ceļojums pa Latviju”

Mērķis: Attīstīt skaņu izrunu un prasmi lasīt zilbes, saistot skaņas ar Latvijā pazīstamiem objektiem un simboliem, lai veicinātu skaņu izrunas prasmes un interesi par Latviju (+uzmanības un koncentrēšanās spēju attīstība, pēctecīga stāstījuma veidošana).

Nepieciešamie resursi: Latvijas karte ar simboliem “Iedvesmas zeme Latvija. Bilžu karte.” (The White Book, 2013), skaņu kartītes (visi alfabēta burti), zilbju kartītes (tās pedagogs pielāgo attiecīgi pilsētām, kuras tiks izmantotas), zīmuli, papīrs, Latvijas kartes kontūra.

Uzdevuma norise:

- Skolotāja iepazīstina ar Latvijas karti un tajā esošajiem simboliem un attēliem. Stāsta, ka dosies skaņu ceļojumā pa Latviju.
- Pirmā pietura – Rīga. Nosaka, ar kādu skaņu sākas vārds RĪGA. Atkārto skaņu, piemeklē atbilstošo skaņu kartīti. Skolotāja aicina atkārtot zilbes RĪ – RĪ – RĪ. Apskata karti, kādi simboli attēloti Rīgā. Aicina sadalīt vārdu RĪGA zilbēs, atrast zilbju kartītēs pareizās un salikt, izlasīt vārdu RĪGA.
- Nākamā pietura – Sigulda. Atkārto iepriekšējā punkta nosacījumus (+ atkārtot zilbes SI – SI – SI).
- Tērvete (+ atkārtot zilbes TĒR – TĒR – TĒR).
- Rēzekne (+ atkārtot zilbes RĒ – RĒ – RĒ).
- Turpina “ceļojumu” mēneša garumā, individuāli darbojoties ar bērnu, iepazīstot lielākās pilsētas.
- Pielāgot šo uzdevumu var bērna interesēm, iepriekš noskaidrojot, kurās pilsētās viņš ir bijis un “ceļojumā” iekļaut tikai tās.
- Skolotāja seko līdzi, lai skaņas tiktu izrunātas pareizi un precīzi. Uzdevuma precīzai izpildei palīdzēs grupā pildītie artikulācijas aparāta attīstīšanas vingrinājumi + sadarbība ar iestādes logopēdu.
- Lai uzdevums nekļūtu vienmuļš, bērns var zīmēt simbolus, ko atceras, tad par tiem pastāstīt, saistot ar pilsētas nosaukumu vai pēc katras pilsētas “apmeklējuma” savā Latvijas kartes kontūrā iezīmēt simbolus, lai labāk atcerētos (redzes atmiņas attīstīšana).
- Papildus vēl ir iespējams attīstīt prasmi stāstīt notikumus pēctecīgi, piemēram, salikt pilsētu nosaukumu pirmās skaņas kartītes tādā secībā, kādā “apmeklēja” pilsētas.
- Skaņu izrunu var papildināt ar kustību vingrinājumiem.

Temata “Pie mums Latvijā” mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

2. pielikums

**Individualizēts uzdevums bērnam ar atbalsta nepieciešamību vārdu krājuma
papildināšanai, sistemātiskai darbību atkārtšanai;
veikšanai “Rupjmaizes kārtojuma pagatavošana”**

Mērķis: Veidot “vārdu krātuvīti”, izmantojot koriģējošajā darbībā modelēšanu. Tas palīdz bērnam salasīt vārdus uzreiz pēc izskaidrošanas vai grafiskās zīmes apzīmēšanas. Var izmantot periodiski atceroties vārdu izteikumus, savienojumus, vārdus, kas dzirdēti pirms dienas, nedēļas, mēneša, ar grafisko zīmju apzīmējumiem. Kartiņu mērķis ir palīdzēt bērnam pagatavot desertu.

Nepieciešamie resursi rupjmaizes kārtojuma pagatavošanai:

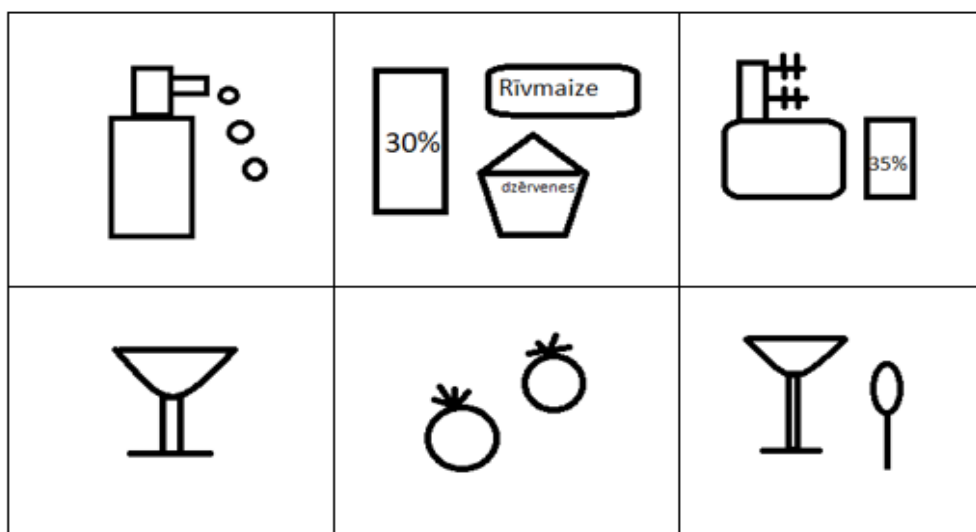
- saldaiss krējums,
- sasmalcināta rupjmaize,
- dzērveņu ievārījums,
- cukurs,
- mikseris,
- deserta trauciņi,
- svāri,
- karotes,
- bļodiņas (saldajam krējumam, ievārījumam, rupjmaizei),
- ogas dekorēšanai,
- deserta trauki.

Uzdevuma norise:

- skolotāja saliek uz galda visus nepieciešamos produktus un katram bērnam savu deserta trauki;
- pirms uzsāk deserta pagatavošanas nomazgā rokas un noklausās drošības noteikumus;
- ar miksera palīdzību saputo saldo krējumu ar cukuru, līdz veidojas putukrējums;
- bļodiņā saber visas sastāvdaļas, lai atvieglotu bērniem vieglāku piekļuvi tām;
- bērni savos deserta traukos kārtā “Rupjmaizes kārtojumu”, izmantojot svarus, liek vajadzīgās sastāvdaļas, atkārtojot secību: rupjmaize, ievārījums, putukrējums;
- liek tik ilgi, līdz ir izveidojušās divas kārtojuma kārtas;
- noslēgumā uz pēdējās putukrējuma kārtas, liek ogas dekorējumā;
- degustē katrs savu desertu.

Temata "Pie mums Latvijā" mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

Deserta pagatavošana Latvijai!

Grafiskās zīmes

- 1.k. Ziepjū trauks
- 2.k. Sastāvdaļas
- 3.k. Mikseris
- 4.k. Deserta trauks
- 5.k. Ogas
- 6.k. Karote ar deserta trauku

Stāstījums

1. Ievēro higiēnas prasības
2. Sagatavo: Saldais krējums 30%, Ievārijums; Rīvmaize|
3. Saputo saldo krējumu
4. Kārto deserta traukā dotās sastāvdaļas
5. Noformē desertu ar ogām
6. Degustē pagatavoto desertu.

Izmantotā literatūra

Barkane, E. *Logopēdiskā burtnīca. Skaņa L.*

Bermudu divstūris. (2019). Sarkan balt sarkanais. https://www.youtube.com/watch?v=5_MDh8XZ-98

Demitere, D. *Klusuma spēles un ne tikai. I daļa. Bērniem no 3–7 gadu vecumam. Apzinātības treniņi, 100+ spēles.*

Ancāne, A., Kanča, I., Kraule, D., Kļaviņa, M., Markova, S., Medveckā, E., Mendriķe, A., Sipoviča, Z. (2024). *Ideju pūznis: metodisko izstrādņu krājums pirmsskolas skolotājiem.*

Pieejams: <https://books.rta.lv/index.php/RTA/catalog/view/30/34/124>

Kasado, D. (2018). *Skolēna pašizpaušme teātra mākslā.* Izdevējs: Zvaigzne ABC.

Kaša, E. *Digitālās tehnoloģijas mācību materiālu veidošanai skolēnu izglītības vajadzību nodrošināšanai.*

Pieejams:

https://www.canva.com/design/DAGKQ7I0He8/wrOsgpGpIEvpAxUzMhA7tw/view?utm_content=DAGKQ7I0He8&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor#1

Temata "Pie mums Latvijā" mēneša plānojums iekļaujošā vidē
Elvita MELNGAILE, Daiga VIŠA-PUMPURA

Skaista, U., Bārda, E. (2011). *Valodas (runas un rakstu) attīstības veicināšana bērniem vecumā no 5 līdz 8 gadiem.* Pieejams:

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/valattveic_5_8.pdf

The White Book. (2013). *Iedvesmas zeme Latvija. Bilžu karte.*

Pieejams: https://karsuveikals.lv/lv/veikals/prece/?shop_id=39290

VISC. (2022). *Rakstītprasmes attīstīšana. Metodiski ieteikumi pirmsskolas un sākumskolas skolotājiem.*

Pieejams: <https://mape.gov.lv/api/files/9096D87D-8A45-44EC-ACA8-3EB3AEE30724/download>

Ziedoņa muzejs. (2023). *Suns Funs un mūsu Latvija.*

Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=-MbB-A7QMWI>

TEMATA “ATKRITUMI” APGUVE PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS 3. POSMĀ

Līva Dzene

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija

Mērķis: veicināt bērnu vides apziņas attīstību mācību gada ietvaros.

Mērķauditorija: pirmsskolas izglītības 3. posma bērni

Materiālu veido:

- Materiāla pamatojums, norādot tēmas “Atkritumi” saikni ar mācību saturu
- 2024./2025. mācību gada plāns pirmsskolas izglītības 3. posmam
- Bērnu vides apziņas novērtēšanas lapa
- Netradicionālā modes skate “EKO ballīte”, pasākuma plāns

Materiāla pamatojums

Jau no pirmsskolas vecuma ir nepieciešams ieaudzināt bērnos mīlestību pret vidi, spēju aizsargāt un vairo dabas bagātību. Tāpēc priekšplānā izvirzās vides izglītība un vides kultūras veidošana pirmsskolas vecuma bērniem (Fushtei, Sarancha, 2023). Šos rādītājus iespējams uzlabot, bērnus pirmsskolā par šo izglītojot, veidojot vides apziņu un pieredzi šķirojot atkritumus. Ieradumus pēc tam realizēs dzīvē, kā arī izglītos un informēs vecākus dažādās sadarbības aktivitātēs.

Iespējami vairāki risinājumi, lai veicinātu vides apziņu un atkritumu šķirošanu 3. posma bērniem, piemēram, integrējot šo tēmu ar dažādām ikdienas darbībām (1. tabula).

1. tabula

Mācību uzdevumi darbam telpās un ārā

(autore veidots pēc Vides izglītības fonds, 2019)

Mācību uzdevumi telpās	Mācību uzdevumi ārā vidē
Māciet bērniem samazināt atkritumu daudzumu, saprātīgāk izmantot resursus un pārstrādāt!	Plānojiet koku stādīšanas pasākumus skolās.
Izglītojiet bērnus par koku vērtību videi	Plānojiet apkārtnes sakopšanas talkas.
Atgādiniet bērniem, ka jāizslēdz apgaismojumu un ierīces, kad tās netiek lietotas.	Veiciet eksperimentu, aprokot atkritumus zem zemes un pēc gada apskatiet rezultātus un izdariet secinājumus par atkritumu ietekmi uz vidi.
Mudiniet bērnus lietot ūdeni atbildīgi pārlicinoties, ka pēc lietošanas krāni ir pareizi aizvērti.	Izmetiet atkritumus tiem paredzētajos konteineros.
Plānojiet, kā samazināt radīto atkritumu apjomu, izpētiet katru atkritumu veidu un izstrādājiet labāko pieeju to apsaimniekošanā.	Kompostējiet un augsni izmantojiet mazdārziņos.
Piešķiriet otru dzīvi atkritumiem, atrodot citu pielietojumu.	

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
Līva DZENE

Ekoskola aptver tēmas par vidi, kuras tiek aktualizētas bērniem Ekoskolas ietvaros. Katru gadu tiek izvēlēts viens temats, kuru bērni pētīs gada laikā. Temats ir integrēts visās mācību jomās, izmantojot dažādas metodes un paņēmienus. Autore, izpētot un balstoties uz Ekoskolas metodiskajiem materiāliem, izveidoja tabulu par tēmas – “Atkritumi” saikni ar mācību saturu (2. tabula).

2. tabula

Tēmas “Atkritumi” saikne ar mācību saturu
(autore veidots pēc Vides izglītības fonds, 2019)

Mācību joma	Sociālā un pilsoniskā mācību joma	Dabaszinātņu mācību joma	Valodas mācību joma	Matemātika mācību joma	Tehnoloģiju mācību joma/ Kultūras izpratnes un pašizpaušmes māksla mācību joma
Bērnu darbība	Rosina pētīt šo materiālu īpašības.	Iesaista iestādes teritorijas sakopšanā, arī mazdārziņu darbos.	Bērni klausās pasakas, stāstus par atkritumu tematiku.	Nosaka atbilstošās krāsas konteineru. Nosaka atkritumu daudzumu. Mēra atkritumus.	Izveido no izlietota iepakojuma: rotaļlietas, maskas dekorus, dažādas saimniecībā noderīgas lietas.
		Izmest dārza atkritumus un vērot tajā notiekošos procesus.	Lasa to fragmentus, uzrakstus uz iepakojumiem (jaunāki bērni atpazīs produktu pēc iepakojuma).	Sver atkritumus.	Papjē – mašē tehnikā* veidot darbus. Veido mākslas darbus no dažādiem atkritumu veidiem (plastmasa, papīrs, kartons, dabas materiāli).
Skolotāju darbība	Rosina apzināties tuvākajā apkārtnē esošos materiālus un lietas (no kā pagatavota).	Sniegt videi draudzīgas darbības praktisko pieredzi.	Sagatavot pasakas par atkritumu tematiku.	Iepazīstināt ar atkritumu apsaimniekošanas veidiem.	Veicināt bērnu pašizpaušmi mākslā, caur dažādiem mākslinieciskajiem līdzekļiem.
		Pārrunāt par vides piesārņojumu, to izraisītājiem	Aicināt atnest atkritumu iepakojumus.	Rosināt noteikt atkritumus dažādās mērvienībās.	

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
 Līva DZENE

	Plānotie sasniedzamie rezultāti				
Līmeņi: SA- sācis apgūt; TA – turpina apgūt; A - apguvis	Bērni gūst priekšstatu par papīra, plastmasa, stikla un citu materiālu ražošanas un pārstrādes procesu.	Gūst priekšstatu, ka pati daba rada pārpalikumus un izmanto tos atkārtoti. Uzzina par mikroorganismiem, kas palīdz bioloģiskajiem atkritumiem sadalīties. Bērni gūst vienkāršu priekšstatu par vielu apriti dabā, cilvēku radītu vielu iejaukšanu tajā un šī piesārņojama ietekmi uz dzīvniekiem, augiem un cilvēka veselību.	Stāsta par kāda atkrituma veida ceļojumu (piemēram, konfekšu papīriņa). Dalās savā pieredzē par atkritumu šķirošanu. Raksturo nosauktos materiālus un to veidus (papīrs, plastmasa, stikls u.c). Atzīmē veiktās darbības, iegūtās nominācijas atkritumu apsaimniekošanas dienasgrāmatā.	Saprot atkritumu apjomu.	Apzinās, ka izmantotu materiālu var izmantot atkārtoti.

* "Papjē mašē" (papier/paper mache) ir tehnika, kuras pamatā tiek izmantots papīrs un "līme". "Līme" var būt dažāda – PVA līme, tapešu līme, mājās vārīts klīsteris, vai tikai milti sajaukti ar ūdeni. Viens no veidiem ir papīra līmēšana uz kāda vajadzīgās formas priekšmeta – piemēram – balona, bļodas, burkas utml. Svarīgi ir, lai priekšmeta augša būtu lielāka par apakšu – tas vajadzīgs, lai pēc nožūšanas varētu izveidoto darbu noņemt (Tikšanās vieta, n.g.).

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
Līva DZENE

3. tabula

2024./ 2025. mācību gada plāns pirmsskolas izglītības 3. posmam

Mēnesis	Mēneša tēma	Ekoskolas integrācijas pasākumi	Aktivitāšu saturs	Bērna patstāvīgā darbība	Mācību gada sasniedzamie rezultāti vides apziņas attīstībai
Septembris	Rosība rudenī	<i>"Izpēti atkritumus!"</i>	Dažādu atkritumu veidu izpētīšana, to pārstrādes un pielietojumu izpēte.	Bērni veido pētījumu par to ko var izveidot un kur pielietot STIKLA ATKRITUMUS.	Zināšanas: <ul style="list-style-type: none"> – Zina, kur pielieto stikla atkritumus. – Zina, ka izmetot dārza atkritumus kompostā, tie kļūst par vērtīgu materiālu. – Zina svāra, garuma, mēra vienības un pielieto atkritumu apjoma noteikšanai. – Zina par materiālu otrreizējas izmantošanas iespējām. – Zina par lietu otrreizējas izmantošanas iespējām. Prasmes: <ul style="list-style-type: none"> – Izprot vides problēmas. – Izprot aktuālās vides problēmas savā apkārtnē, līdzdarbojas to risināšanā. – Prot šķirot ikdienas atkritumus. – Prot nosvērt.
		<i>"Šķiro un taupi!"</i>	Grupās tiek ierīkotas vai atjaunotas atkritumu šķirošanas vietas.	Bērni šķiro atkritumus šķirošanas vietā.	
		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī – nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošām vides tēmām.	
		<i>Komposta veidošana iestādē</i>	Lapu grābšana, ābolu lasīšana un mazdārziņu novākšana-sakārtošana.	Bērni palīdz sakārtot mazdārziņu teritoriju (lapas nes uz komposta vietu), lasa ābolus no teritorijā esošajām ābelēm un nes uz komposta vietu.	
		<i>Labo darbu nedēļa</i>	Tiek sakopta pilsētas apkārtnē.	Bērni palīdz sakopt apkārtni pilsētas pensionāriem (vāc atkritumus, grābj lapas, slauka taciņas vai kāpnes).	

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
Līva DZENE

Oktobris	Darbosimies droši	<i>Ēdiena atkritumu uzskaitē</i>	Ik pēc 3 mēnešiem 1 nedēļas garumā tiks svērti ēdienu atkritumu daudzums no ēdienreizēm. Gada beigās tiks veikti secinājumi, vai ir sasniegts izvirzītais mērķis un atkritumu daudzums samazināts.	Bērni pēta ēdiena atkritumu daudzumu no ēdienreizēm. Sver spaini uz svāriem. Mēra ar lineālu; apjomam noteikšanai izmanto vārdu savienojumu – spainis tukšs, mazāk kā puse spainī, puse spaiņa, vairāk kā puse, pilns spainis.	<ul style="list-style-type: none"> – Prot izteikt viedokli par sev saistošu vides tēmu. – Prot mērīt ar lineālu. – Sarunvalodā izmanto vārdu savienojumus: spainis tukšs, mazāk kā puse spainī, puse spaiņa, vairāk kā puse, pilns spainis. – Prot plānot savu darbību otrreiz izmantojamo materiālu izmantošanā. – Izprot apģērba atbilstības nepieciešamību gadalaikam. – Prot apģērbties atbilstīgi laika apstākļiem. – Prot izvērtēt porcijas atbilstību savām vajadzībām. – Prot sadarboties jaunu lietu radīšanā. – Prot lietas izmantot atkārtoti. – Prot plānot savu darbību, sekot izpildei un novērtēt rezultātu. – Izprot augļu un dārzeņu nozīmi veselīgā uzturā. – Prot pagatavot vienkāršu, veselīgu uzturu.
		<i>Veselības nedēļa</i>	Domājam un izzinām kādas sekas radās, kad atkritumi nonāk dabā. Kā tas ietekmē mūsu dzīvi un ikdienu, pārtiku ko ēdam, pārvietošanos, atpūtu.	Bērni pārdomā savu ietekmi uz apkārtējo vidi mājās un izglītības iestādē.	
		<i>Diena bez atkritumiem</i>	Veic aptauju, cik katrs mājās dienas laikā izveido atkritumus, vai tos šķiro vai pārstrādā. Veic dažādus secinājumus, un mēģina vienu dienu samazināt atkritumu daudzumu līdz minimumam.	Bērni ar skolotāja atbalstu uzņemas un sadala atbildību, izrunā un vienojas, kā novērtēs savu un citu darbību, vēlamu rezultātu.	
		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī – nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošas vides tēmas.	
Novembris	Es Latvijā	<i>“Iemirdzamies par godu Latvijai!”</i>	Par godu Latvijas dzimšanas dienai iestādē tiek veidota radošā darbnīca, kur tiek veidoti lukturīši no otrreiz lietojamiem materiāliem.	Bērni piedalās radošajā darbnīcā un veido lukturīšus no otrreiz lietojamiem materiāliem.	<p>Attieksme:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktīvi iesaistās teritorijas sakopšanā. – Sniedz palīdzību vecākiem cilvēkiem apkārtnes sakārtošanā. – Spēj novērtēt savu ietekmi uz vidi mājās un izglītības iestādē.
		<i>Iestādes teritorijas sakopšanas talka</i>	Apkārtnes uzkopšana un atkritumu savākšana tuvākajā apkārtņē.	Bērni lasa lapas, sakopj mazdārziņus un savāc atkritumus iestādes teritorijā.	

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
Līva DZENE

		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī – nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošas vides tēmas.	<ul style="list-style-type: none"> – Izsaka viedokli par vidi mājās un izglītības iestādē. – Uzņemas atbildību par savu darbību. – Spēj novērtēt savu un citu darbību un tās sekas. – Izsaka viedokli par citu darbību un tās rezultātu. – Spēj lietām piešķirt jaunu pielietojumu. – Sadarbojas ar vienaudžiem un pieaugušajiem. – Aktīva līdzdalība sabiedriskās aktivitātēs. <p>Caurviju prasmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Pilsoniskā līdzdalība</i> – nostiprina savu pārliecību par katra indivīda iespējām ietekmēt un izmainīt vidi un situāciju, kurā atrodas, sabiedrības un vides ilgtspēju saista ar savu ikdienas rīcību; – <i>Kritiskā domāšana un problēmrisināšana</i> – identificē un nosauc dažādas sakarības, apzinoties darbību secību, cēloņus un sekas, izvērtē redzētā un dzirdētā ticamību, kā arī risina ikdienas problēmsituācijas; – <i>Sadarbība</i> – apzināti mācās cits no cita; rod radošus risinājumus problēmām un jūt gandarījumu par kopā paveikto;
Decembris	Es piedalos	<i>Akcija "Dod lietām otru dzīvi!"</i>	No dažādiem otrreiz lietojamiem materiāliem tiek veidoti dekori grupās, gan dažādi eglīšu rotājumi, dāvanas.	Plāno savas ieceres īstenošanu. Bērni izvēlas otrreizējos materiālus no kuriem veidos dekorus grupai un eglīšu rotājums, dāvanas.	
		<i>"Silto džemperu diena"</i>	Enerģijas resursu taupīšana.	Bērni uzvelk siltākos džemperus, lai samazinātu patērēto enerģiju siltuma radīšanai.	
		<i>Ēdam atbildīgi</i>	Ēdienreizēs izvērtē porciju lielumu, lai neveidotos ēdiena atlikumi.	Bērni izvērtē porcijas daudzumu, lai ielikta porcija tiktu apēsta.	
		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī – nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošas vides tēmas.	
Janvāris	Apkārt zemeslodei	<i>"Izpēti atkritumus!"</i>	Dažādu atkritumu veidu izpētīšana, to pārstrādes un pielietojumu izpēte.	Bērni veido pētījumu par to ko var izveidot un kur pielietot PAPIĀRA ATKRITUMUS.	
		<i>Ēdiena atkritumu uzskaitē</i>	Ik pēc 3 mēnešiem 1 nedēļas garumā tiks svērti ēdienu atkritumu daudzums no ēdienreizēm. Gada beigās tiks veikti secinājumi, vai ir sasniegts izvirzītais mērķis un atkritumu daudzums samazināts.	Bērni pēta ēdiena atkritumu daudzumu no ēdienreizēm. Sver spaini uz svariem. Mēra ar lineālu; apjomam noteikšanai izmanto vārdu savienojumu – spainis tukšs, mazāk kā puse spainī, puse spaiņa, vairāk puse, pilns spainis.	
		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī – nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošas vides tēmas.	

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
Līva DZENE

Februāris	Rosība ziemā	<i>Auduma maisiņu lietošana ikdienā</i>	Auduma maisiņu izgatavošana grupās un pārrunas par to lietošanu ikdienā.	Bērni kopā ar vecākiem veido auduma maisiņus.	– <i>Pašvadīta mācīšanās</i> – vērs uzmanību uz konkrētu darbību, mācās plānot savas darbības soļus noteiktā secībā un pabeidz iesākto; mācās ievērot dažādus noteikumus, atpazīst un regulē savas emocijas, pārvalda savu uzvedību;
		<i>Sveču gatavošana</i>	Sveču gatavošana no savāktajām un sašķīrotajām svecēm.	Bērni ar skolotājas palīdzību, veido sveces no savāktajiem sveču atlikumiem.	
		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī – nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošas vides tēmas.	
Marts	Lietas man apkārt	<i>Zaļā palodze</i>	Veido zaļās palodzes grupas telpā. Stāda otrreizēji izmantojamus materiālos (olu kastes, jogurta trauciņi u.c. materiāli)	Bērni veido zaļās palodzes izmantojot interesantu veidus, izlietotus materiālus. Paši plāno ko audzēs tā, lai neveidotos atkritumi.	
		<i>Es ēdu veselīgi</i>	Gatavo salātus no augļiem vai dārzeņiem. Paši plāno, lai gatavošanas rezultātā radītu mazāk nepārstrādājamus atkritumus.	Bērni uzklausa un izsaka viedokli, priekšlikumus ar skolotāja atbalstu cenšas vienoties un apkopot nepieciešamās darbības, lai sasniegtu kopīgu mērķi.	
		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī – nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošas vides tēmas.	
		<i>EKO ballīte (apgērbs no atkārtoti izmantojamiem materiāliem)</i>	Tiek vākti un krāti pārtikas iepakojumi, tiek gatavots otrreizēji izmantojams produkts no iepakojumiem – apgērbs modes skatei.	Bērni kopā ar vecākiem izplāno un veido tērpus ballītei no atkārtoti izmantojamiem materiāliem.	
Aprīlis	Rosība pavasarī	<i>Ēdiena atkritumu uzskaitē</i>	Ik pa 3 mēnešiem 1 nedēļas garumā tiks svērti ēdienu atkritumu daudzums no ēdienreizēm. Gada beigās tiks veikti secinājumi, vai ir	Bērni pēta ēdiena atkritumu daudzumu no ēdienreizēm. Sver spaini uz svariem. Mēra ar lineālu; apjomam noteikšanai izmanto vārdu savienojumu –	

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
Līva DZENE

			sasniegts izvirzītais mērķis un atkritumu daudzums samazināts.	spainis tukšs, mazāk kā puse spainī, puse spaiņa, vairāk puse, pilns spainis.	
		<i>Talka tuvākajā apkārtnē</i>	Bērni ar vecākiem palīdz sakopt kādu pilsētas vietu.	Bērni palīdz sakopt tuvāko apkārtni (vāc atkritumus un grābj lapas).	
		<i>Labo darbu nedēļa</i>	Bērni palīdz sakopt pilsētas apkārtni.	Bērni ar skolotāja atbalstu cenšas izvērtēt vides novērtējumā konstatēto situāciju un izmaiņas pēc veiktajām aktivitātēm.	
		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī - nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošas vides tēmas.	
Maijs	Lauku sētā darba daudz	<i>Mazdārziņu apstrādāšana un fotoizstāde</i>	Mazdārziņu apstrādāšana un fotoizstādes veidošana par mācību gadā paveikto.	Bērni no komposta vietas nes zemi uz mazdārziņiem un stāda izaudzēto uz zaļās palodzes.	
		<i>"Izpēti atkritumus!"</i>	Dažādu atkritumu veidu izpētīšana, to pārstrādes un pielietojumu izpēte.	Bērni veido pētījumu par to ko var izveidot un kur pielietot PLASTMASAS ATKRITUMUS.	
		<i>Piedalīšanās pilsētas velomaratona</i>	Lai popularizētu riteņbraukšanu, kā labai draudzīgu transporta alternatīvu.	Bērni piedalās pilsētas velomaratona ar savu riteni.	
		<i>Āra izglītības diena</i>	Vismaz vienu reizi mēnesī – nodarbības notiek brīvā dabā.	Bērni iesaistās nodarbību plānošanā, izrunā un apkopo ar skolotāju par viņiem saistošas vides tēmas.	

* Visa gada garumā: piedalīties dažādos pasākumos/konkursos, lai popularizētu atkritumu pareizu šķirošanu un to samazināšanu. (Izlietotu bateriju vākšana, makulatūras vākšanā, sveču šķirošana, auduma maisiņu izmantošana). Veicināt bērnu saikni ar dabu, aktualizējot dabas vērtību visās mācību jomās.

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
Līva DZENE

Bērnu vides apziņas novērtēšanas lapa

Bērņa dzimums

- meitene
- zēns

Bērņa vecums

- 5 gadi
- 6 gadi

Lūdzu novērtējiet, cik lielā mērā katrs no apgalvojumiem raksturo bērna darbības!

Apgalvojums	Darbību neveic	Darbību veic tikai pēc atgādinājuma	Darbību veic patstāvīgi (nav nepieciešams atgādināt)	Darbību veic patstāvīgi (PII vidē)
Bērns stāsta, ka pirmsskolas izglītības iestādē ievēro vides saudzēšanu				
Bērns mājās runā par vides saudzēšanu				
Bērns mājās pats šķiro atkritumus				
Bērnam ir jāatgādina par atkritumu šķirošanu				
Bērns aizrāda citiem par vides piesārņošanu				
Bērns ievēro vides tīrību				
Bērns taupa vides materiālus (papīru, kartonu)				
Bērns apēd porciju, ko pats ielicis šķīvī/bļodā				
Bērns zina, ka pārtikas atlikumus var lietderīgi izmantot (komposts, ēdienu atlikumu nodošana dzīvniekiem)				
Bērns zina, kādos konteineros nonāk patērētie materiāli				
Bērns ir kādam skaidrojījis, kur nonāk patērētie materiāli				
Bērns, kādam ir aizrādījis, ka patērētie materiāli ir jātaupa				

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā
Līva DZENE

Netradicionālā modes skate "EKO ballīte" pasākuma plāns

Pasākuma mērķis: pievērst uzmanību dabas saudzēšanai un radīt jaunas lietas, izmantojot dažādus materiālus.

Pasākuma uzdevumi:

1. Nostiprināt zināšanas par materiālu otrreizējās izmantošanas iespējām.
2. Attīstīt fantāziju, izdomu, izgatavot tērpu izmantojot dažādus otrreiz lietojamus materiālus.
3. Veicināt vēlmi ģimenei radoši darboties kopā.
4. Radīt pozitīvu attieksmi pret materiālu otrreizēju izmantošanu.
5. Atbalstīt bērnu modes skates laikā, iejūtoties modeļa lomā.
6. Saņemt atgriezenisko saiti no bērniem un vecākiem (*kas patika? kas izdevās? ko uzzināja? vai vēlētos atkārtoti piedalīties šādā pasākumā?*).

Mērķa grupa: iestādes izglītojamie, vecāki, iestādes darbinieki.

Pasākuma vieta: izglītības iestādes zāle.

Nepieciešamie materiāli: mūzikas atskaņotājs, zaļš vai sarkans paklājs, balvas,

Modes skati vērtē: žūrija.

Vērtēšanas kritēriji: Tērpa izgatavošanas materiāli, oriģinalitāte, prezentācija:

- 1 punkts – izmantoti otrreiz lietojami materiāli.
- 1 punkts – izmantoti *eco* materiāli.
- 1 punkts – izveidoti tērpa elementi.
- 1 punkts – vizuāli oriģināls tērps.
- 1 punkts – ģimenes foto tērpa tapšanas laikā (iesūta pirms pasākuma, pasākuma vadītājam).
- 1 punkts – tērpa apraksts.
- 1 punkts – tērpa oriģināls apraksts.
- 1 punkts – prezentē tērpu pasākuma laikā.
- 2 punkti – atraktīvi, brīvi prezentē savu tērpu (deja, soļi u.c.).

Kopējais punktu skaits: 10 punkti. Izmantojamie materiāli (3 punkti). Apraksts par tērpu – prezentācija, ģimenes foto (4 punkti). Iejušanās modeļa lomā (2punkti). Vizuāli oriģināls tērps (1 punkts).

Apbalvojumi:

1. vietai: medaļa, veselīgs našķu maisiņš, grāmata "Kosmiskā kārtība";
2. vietai: medaļa, veselīgs našķis, grāmata "Kosmiskā kārtība";
3. vietai: medaļa, veselīgs našķis, grāmata "Kosmiskā kārtība".

Apbalvojums visiem dalībniekiem: EKO ballīte kopā ar Cūkmena draugu – Zaķi Bērziņu.

1.posms. Sagatavošanās.

1. Ar bērniem izrunāt EKO ballītes tēmu un plānotās darbības tērpa radīšanai.
2. Ar bērnu vecākiem izrunāt pasākuma tēmu, plānu un mērķi.
3. Informēt vecākus, ka viņiem vajadzēs stāstīt tērpa aprakstu.

Temata "Atkritumi" apguve pirmsskolas izglītības 3. posmā

Līva DZENE

4. Iepazīstināt vecākus ar pasākuma noteikumiem.
5. Noformēt zāli modes skatei, ja iespējams, izvieto bērnu radītos darbus no otrreizēji izmantojamiem materiāliem.
6. Informēt, plānotos žūrijas locekļus, par pasākumu un veicamajiem uzdevumiem.
7. Uzaicināt par pasākuma vadītāju, kādu no iestādes skolotājiem.
8. Sagatavot balvas 1.–3. vietas ieguvējiem.
9. Sagatavot mūziku ballītei un atrast Zaķa Bērziņa lomas atveidotāju.

2.posms. Norise.

1. Vadītājs atklāšanā atgādina pasākuma mērķi.
2. Tad vadītājs iepazīstina ar žūriju un dalībnieku secību.
3. Kopā ar dalībnieku kopā iet kāds no vecākiem un prezentē izveidoto tērpu.
4. Pasākuma laikā, nodrošina draudzīgu atmosfēru, atbalstot visus dalībniekus.
5. Pēc visu dalībnieku uzstāšanās, vadītājs piedāvā žūrijai apspriesties.
6. Žūrijas apspriešanās laikā, pasākuma vadītājs aicina bērnus uz dažādām aktivitātēm.
7. Kad atgriežas žūrija, tad notiek apbalvošana.
8. Pēc apbalvošanas notiek ballīte ar Cūkmena draugu – Zaķi Bērziņu.

3.posms. Izvērtēšana.

1. Vecāki tiek aicināti, izteikt savu viedokli par pasākumu un aicināti ieteikt uzlabojumus.
2. Skolotājas aicina bērnus uz refleksiju (*kas patika? kas izdevās? ko uzzināja un iemācījās?*).
3. Pasākuma veidotāji, izvērtē iegūto atgriezenisko saiti, lai uzlabotu pasākumu.

Izmantotā literatūra

- Fushte, O., & Sarancha, I. (2023). Formation of environmental culture in preschool children. *Personality and environmental issues*, 4, 21-25. DOI: [https://doi.org/10.31652/2786-6033-2023-2\(4\)-21-25](https://doi.org/10.31652/2786-6033-2023-2(4)-21-25)
- Tikšanās vieta. (n. g.). "Papjē mašē" tehnika. Pieejams: <https://tikšanas.wordpress.com/papje-mase-tehnika/>
- Vides izglītības fonds. (n. g.). *Ekoskolu metodiskais materiāls pirmsskolas izglītības iestādēm*. Pieejams: <http://old.videsfonds.lv/lv/ekoskolu-metodiskais-materi-ls-pirmsskolas-izgl-t-bas-iest-d-m>